

NOTAT

ANONYMISERET REDEGØRELSE

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Langvarige ophold på overbelagt akutinstitution

Dok.nr. 13/02787-56/MKH

Indhold

1. Sagens baggrund	4
2. Serviceloven	4
2.1. Formålsbestemmelsen i servicelovens kapitel 11	4
2.2. Valg af anbringelsessted	9
2.3. Ændring af anbringelsessted	11
3. Varighed af anbringelse på akutinstitution	13
3.1. Generelt	13
3.2. Varigheden af akutanbringelserne i de konkrete sager	17
3.2.1. A, B og C	17
3.2.1.1. Perioden, hvor kommunen arbejdede for en hjemgivelse af de tre søskende til deres mor	19
3.2.1.2. Ombudsmandens bemærkninger vedrørende perioden, hvor kommunen arbejdede for en hjemgivelse af de tre søskende til deres mor	22
A. Orientering til moren og de tre søskende om hjemgivelse	22
B. Udstrækningen af den periode, hvor kommunen arbejdede hen imod en hjemgivelse af de tre søskende	24
3.2.1.3. Perioden efter kommunens beslutning om, at de tre søskende varigt skulle anbringes uden for hjemmet	25
3.2.1.4. Ombudsmandens bemærkninger vedrørende perioden efter kommunens beslutning om, at de tre søskende varigt skulle anbringes uden for hjemmet	26
A. Ønsket om, at de tre søskende blev anbragt samlet	26
B. Kommunens beslutning om at anbringe de tre søskende i et opvækstmiljø i kommunen	26
3.2.1.5. De tre søskendes samlede anbringelsestid på akutinstitutionen	27
3.2.1.6. Ombudsmandens bemærkninger vedrørende de tre søskendes samlede anbringelsestid på akutinstitutionen	30
3.2.2. D og E	31
3.2.2.1. Perioden, hvor de to brødre var anbragt på akutinstitutionen	31
3.2.2.2. Ombudsmandens bemærkninger vedrørende perioden, hvor de to brødre var anbragt på akutinstitutionen	34
3.2.3. F	34
3.2.3.1. Perioden, hvor F var anbragt på akutinstitutionen	34
3.2.3.2. Ombudsmandens bemærkninger vedrørende perioden, hvor F var anbragt på akutinstitutionen	37

4. Overbelægning	37
5. Esbjerg Kommunes tiltag og min opfølgning.....	40
Sagsfremstillinger	42

Ombudsmandens udfalelse

1. Sagens baggrund

Den 4. april 2013 var tre af mine medarbejdere på tilsynsbesøg på Børnecenter Døgn, afdelingerne Nordstjernen og Topsand. På baggrund af dette besøg besluttede jeg af egen drift, jf. ombudsmandslovens § 17, stk. 1, at undersøge Esbjerg Kommunes sagsbehandling i nogle af de på Børnecenter Døgn anbragte børns sager. Det gjaldt bl.a. varigheden af akutanbringelser og det forhold, at der på akutinstitutionen var overbelægning.

På baggrund af de oplysninger, som jeg og mine medarbejdere modtog inden og under besøget, noterede jeg mig, at seks af de børn, der på tidspunktet for besøget var anbragt på Nordstjernen, havde været på akutinstitutionen i en lang periode.

- A, B og C havde været anbragt på Nordstjernen siden 4. oktober 2010.
- D og E havde været anbragt på Nordstjernen siden september 2011.
- F havde været anbragt på Nordstjernen siden marts 2012.

Nordstjernen oplyste efter besøget, at alle seks børn i løbet af april og maj 2013 flyttede til et nyoprettet opvækstmiljø under Børnecenter Døgn. Børnene nåede således at bo på akutinstitutionen fra ca. 1 til 2½ år.

Ud over spørgsmålet om varigheden af de seks børns ophold på akutinstitutionen berører jeg i redegørelsen spørgsmålet om overbelægning på akutinstitutionen.

2. Serviceloven

2.1. Formålsbestemmelsen i servicelovens kapitel 11

Formålet med servicelovens bestemmelser om særlig støtte til børn og unge fremgår af lovens § 46 (lovbekendtgørelse nr. 1023 af 23. september 2014), der har følgende ordlyd:

”§ 46. Formålet med at yde støtte til børn og unge, der har et særligt behov herfor, er at sikre, at disse børn og unge kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste og skal have til formål at

- 1) sikre kontinuitet i opvæksten og et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne, bl.a. ved at understøtte barnets eller den unges familiemæssige relationer og øvrige netværk,
- 2) sikre barnets eller den unges muligheder for personlig udvikling og opbygning af kompetencer til at indgå i sociale relationer og netværk,
- 3) understøtte barnets eller den unges skolegang og mulighed for at gennemføre en uddannelse,
- 4) fremme barnets eller den unges sundhed og trivsel og
- 5) forberede barnet eller den unge til et selvstændigt voksenliv

Stk. 2. Støtten skal være tidlig og helhedsorienteret, så problemer så vidt muligt kan forebygges og afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø. Støtten skal i hvert enkelt tilfælde tilrettelægges på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold.

Stk. 3. Støtten skal bygge på barnets eller den unges egne ressourcer, og barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages med passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed. Barnets eller den unges vanskeligheder skal så vidt muligt løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken. Hvis dette ikke er muligt, skal foranstaltningens baggrund, formål og indhold tydeliggøres for forældremyndighedsindehaveren og for barnet eller den unge."

Bestemmelsen fik sin nuværende udformning i forbindelse med vedtagelsen af Barnets Reform.

I forarbejderne til Barnets Reform er der bl.a. anført følgende om bestemmelsen i de almindelige bemærkninger (jf. forslaget til lov nr. 628 af 11. juni 2010, lovforslag nr. L 178 af 24. marts 2010 til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven (Barnets Reform), Folketingstidende 2009-10, lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 1-3):

"1. Indledning

I forbindelse med satspuljeaftalen for 2010 blev der indgået politisk aftale om Barnets Reform. Med satspuljeaftalen for 2009 tog satspuljepartierne første skridt i Barnets Reform ved at aftale ændringer i lov om social service, der skulle styrke kontinuiteten i anbragte børns opvækst. Aftalen blev udmøntet med lovforslag nr. 114 (folketingssamlingen 2008-09), der blev vedtaget som lov nr. 318 af 28. april 2009, som trådte i kraft den 1. juli 2009. Ændringerne har til formål at skabe bedre kontinuitet for anbragte børn og unge ved at understøtte, at anbragte børn og unge kommer til at opleve færre genanbringelser, skift, flytninger og brud i deres tilværelse. (...)

Barnets Reform ligger desuden i forlængelse af anbringelsesreformen, fremsat som lovforslag nr. L 8 (folketingssamlingen 2004-05), der blev vedtaget som lov nr. 1442 af 22. december 2004, som trådte i kraft den 1. januar 2006. Anbringelsesreformen satte bl.a. fokus på vigtigheden af en grundig udredning af barnets problemer og af, at der er en handleplan for indsatsen. Formålet med reformen var, at anbragte børn og unge skal have samme muligheder som andre børn og unge for uddannelse, arbejde og familieliv. Det afgørende pejlemærke for reformen var, at indsatsen skal ske til gavn for barnets bedste, og det blev understreget som et centralt princip, at indsatsen altid skal tilpasses det enkelte barn og den enkelte families behov.

...

2. Formål og principper

...

Det er målsætningen med reformen at understøtte udsatte børn og unges muligheder for at trives og få et godt liv, herunder at udvikle og opretholde deres personlige og faglige kompetencer samt deres sundhed og forberedelse til et godt selvstændigt voksenliv. Det er målet, at flere udsatte børn og unge gennemfører en ungdomsuddannelse, at flere oplever stabilitet i indsatsen og i deres kontakt med voksne, og at de dermed rustes til at opbygge sociale relationer, deltage i fritids- og kulturliv mv. Det er også et mål, at udsatte børn og unges helbred og sundhed forbedres, og at de i mindre udstrækning får problemer med misbrug, fejlernæring eller lign. Endelig har reformen et mål om, at udsatte børn og unges problemer opfanges tidligt, så alvoren af deres problemer mindskes ved, at man sætter ind tidligere i forløbet.

For at nå målene sættes der ind på en række områder. Mulighederne for tidlig indsats forbedres, børn og unges rettigheder styrkes og det præciseres, at indsatsen altid skal tilrettelægges ud fra en vurdering af barnets eller den unges behov. Der er flere initiativer, som skal understøtte udsatte børn og unges sociale relationer og kvaliteten af indsatsen både i forvaltningen og i behandlingstilbuddene. Endvidere understreges det med reformen, at indsatsen over for den enkelte altid skal tilrettelægges med et klart formål, der tager afsæt i barnets eller den unges behov. Kontinuitet i indsatsen understøttes endvidere af et forslag om bedre samarbejds muligheder mellem myndigheder og nye tiltag om støtte til de 18-22 årige i form af efterværn.

Det er et centralt princip i reformen, at alle børn skal have mulighed for nære og omsorgsfulde relationer. I de tilfælde, hvor forældrene ikke kan

tilbyde dette, må der gives barnet en støtte, som sikrer, at barnet på anden vis vokser op i et trygt omsorgsmiljø. Der skal altid tages højde for, at barnet eller den unge samtidig får den specialiserede behandling, der er behov for.

Et andet centralt princip er, at barnets bedste altid skal være i centrum for indsatsen, og at indsatsen altid skal målrettes barnets udvikling og trivsel. I de tilfælde, hvor der er en modsætning mellem f.eks. barnets og forældrenes interesser, skal det sikres, at det er barnets behov, der er i centrum. I langt de fleste tilfælde vil det dog være til barnets bedste, at støtten gives med udgangspunkt i et tæt samarbejde med forældrene, herunder at forældrene får hjælp til at bakke op om barnets opvækst.

Endeligt har det været afgørende at rette fokus på kvaliteten i den indsats, der gives. Det er ikke tilstrækkeligt, at der træffes de rette afgørelser om børnene. Det er helt afgørende, at den støtte, der iværksættes, er af en sådan kvalitet, at barnet eller den unge udvikler sig og får opfyldt sine behov for nære, stabile relationer til voksne, opbygning af sociale relationer og netværk, skolegang, sundhed, trivsel og forberedelse til et selvstændigt voksenliv.

...

3. Lovforslagets indhold

3.1 Tryghed i opvæksten

3.1.1 Formålet med indsatsen

...

3.1.1.3 Den foreslåede ordning

Det foreslås at præcisere den gældende formålsbestemmelse for indsatsen over for børn og unge med særlig støtte. Forslaget viderefører delvist indholdet i den gældende § 46, dog fremhæves en række opmærksomhedspunkter, som er centrale forhold i barnets udvikling og som derfor bør være i fokus for indsatsen. Opmærksomhedspunkterne retter fokus på følgende forhold som opvækstvilkår og nære, kontinuerlige omsorgsrelationer, personlig udfoldelse, skolegang, sundhed og forberedelse til voksenlivet.

Formålsbestemmelsen lægger en overordnet ramme for lovens øvrige bestemmelser vedrørende særlig støtte til børn og unge, som skal fortolkes i lyset af lovens formål. Endvidere vil børn, unge og familier kunne

henvise til bestemmelsen, når de modtager hjælp efter servicelovens bestemmelser om særlig støtte til børn og unge, eller hvis de klager over kommunernes afgørelser herefter. Bestemmelsens enkelte formål er ligestillede, og skal tilsammen danne en fælles ramme for indsatsen og være fokuspunkter for kommunernes tilrettelæggelse af indsatsen. De fem punkter afspejler de forhold, som efter serviceloven skal indgå, når der iværksættes en undersøgelse af barnets forhold efter den børnefaglige undersøgelse efter § 50. Disse forhold skal også indgå i handleplanerne, samt i godkendelse af og tilsyn med døgntilbud og opholdssteder. Med bestemmelsen understreges det dermed, at der skal være sammenhæng i indsatsen over for det enkelte barn eller den unge og dennes familie, og at den kommunale myndighed i hver enkelt del af indsatsen nøje skal holde sig for øje, om de forskellige dele hænger sammen, og om de tilsammen sigter mod at opfylde det ønskede formål.

Formålet med ændringen er at signalere vigtigheden af, at indsatsen over for udsatte børn og unge iværksættes med et klart formål for øje, og at kommunen særligt skal fokusere på centrale forhold som opvækstvilkår og nære, kontinuerlige omsorgsrelationer, personlig udfoldelse, skolegang, sundhed og forberedelse til voksenlivet, således at barnet eller den unge kan udvikle sig inden for hvert af disse centrale områder.

...

I lovforslagets specielle bemærkninger er der bl.a. anført følgende til § 1, nr. 5:

"Forslaget til en ny formulering af formålsbestemmelse i lovens § 46 har til formål at præcisere bestemmelsens indhold. Der er tale om en delvis videreførelse af indholdet i den gældende formålsbestemmelse, jf. § 46. Dog er der som noget nyt formuleret fem konkrete formål i stk. 1, som støtten skal sigte mod. De fem formål går i høj grad igen i de 6 punkter, som skal undersøges i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse efter lovens § 50.

Det præciseres i stk. 1, nr. 1, at barnet eller den unge så vidt muligt skal sikres kontinuitet i opvæksten og vokse op i et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile omsorgsrelationer. Det skal så vidt muligt sikres, at barnet eller den unge indgår i en sammenhæng, hvor der kan skabes stabil og god voksenkontakt med så få brudte anbringelsesforløb som muligt. Det er i den forbindelse centralt, at de familiemæssige relationer understøttes under hensyn til, hvad der er barnets bedste, og at barnet eller den unge så vidt muligt bevarer et stabilt netværk i et eventuelt anbringelsesforløb.

Det følger af stk. 1, nr. 2, at støtten til det enkelte barn eller unge skal tilrettelægges, så der tages højde for, at barnets eller den unges mulighed for personlig udvikling og opbygning af sociale relationer sikres. Det understreges dermed, at barnet eller den unge kan have behov for hjælp til at udvikle personlige og sociale kompetencer, f.eks. ved at få støtte til at opretholde venskaber og indgå i forskellige sociale netværk, fritidsaktiviteter mv.

Støtten skal efter stk. 1, nr. 3, tilrettelægges, så den understøtter barnets eller den unges skolegang og integration i uddannelsessystemet. I forlængelse af nr. 2 skal støtten altså også omfatte hensynet til udviklingen af barnets eller den unges faglige kompetencer, så barnet eller den unge så vidt muligt kan få en uddannelse og senere hen et arbejde. Det er med udgangspunkt heri vigtigt, at indsatsen fokuserer på, hvordan barnet eller den unge kan få en 'god skolegang'. Med 'understøtte' menes således at sikre, at barnet eller den unges skolefremmøde er stabilt, sikre lektiehjælp og generelt hjælpe barnet eller den unge til en god skolegang både socialt og fagligt. Endvidere er det vigtigt at undgå, at barnet – f.eks. pga. nyt anbringelsessted eller lignende – har lange perioder, hvor det af forskellige årsager ikke går i skole.

...”

2.2. Valg af anbringelsessted

Reglerne om valg af anbringelsessted til børn og unge findes i servicelovens § 68 b. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”§ 68 b. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med handleplanen, jf. § 140. Samtidig med valg af anbringelsessted skal der tages stilling til barnets eller den unges skolegang. Er anbringelsesstedet beliggende i en anden kommune end barnets eller den unges opholdskommune, har opholdskommunen pligt til at underrette den stedlige kommune forud for anbringelsen.

Stk. 2. Ved valg af anbringelsessted skal kommunen vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-3, er mest hensigtsmæssig.

Stk. 3. Hvis barnet eller den unge har søskende, der er anbragt uden for hjemmet, skal kommunalbestyrelsen vælge samme anbringelsessted, medmindre de øvrige søskendes eller barnets eller den unges behov eller andre væsentlige forhold taler imod dette.

Stk. 4. (...)”

Bestemmelsen i servicelovens § 68 b fik sin nuværende udformning i forbindelse med vedtagelsen af Barnets Reform. I de specielle bemærkninger til lovforslaget er der bl.a. anført følgende i § 1, nr. 45, om bestemmelsen:

"Stk. 1 er en videreførelse af den gældende § 69, stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted, tage stilling til barnets eller den unges skolegang samt underrette den stedlige kommunalbestyrelse, hvis anbringelsesstedet er beliggende i en anden kommune. Der er således ikke tiltænkt nogen indholdsmæssige ændringer.

Som noget nyt rummer stk. 2 en udvidelse af de hensyn, som kommunalbestyrelsen skal inddrage i forbindelse med valg af anbringelsessted.

Med bestemmelsen understreges, at kommunen ved valg af anbringelsessted altid at vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. I den forbindelse skal kommunen vurdere anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile omsorgsrelationer. Det understreges desuden, at børn og unge skal anbringes i en plejefamilie, hvis det konkret er hensigtsmæssigt af hensyn til barnets eller den unges behov. Brugen af ordet 'plejefamilie' dækker med henvisningen til § 66, nr. 1-3, både over plejefamilier, netværksplejefamilier og kommunale plejefamilier, jf. bemærkningerne til forslagets § 1, nr. 40.

Bestemmelsen ændrer således ikke ved, at kommunalbestyrelsen ved valg af konkret anbringelsessted altid skal vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Forslagets fokus på en plejefamilie som anbringelsessted skal derfor ikke ses som modsætning til, at den særlige støtte skal gives med udgangspunkt i barnets behov og på et veldokumenteret grundlag, jf. lovens §§ 50 og 140. Den ændrede bestemmelse har således til formål at præcisere, at børn og unges behov for et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og kontinuerlige relationer til voksne, jf. forslaget til ny § 46, jf. forslagets § 1, nr. 5, skal tillægges vægt også i forbindelse med valg af anbringelsessted. Bestemmelsen har til hensigt at sikre, at alle børn bliver anbragt hos en plejefamilie i de tilfælde, hvor det vurderes at være mest hensigtsmæssigt at give dem mulighed for at profitere af de mere familære rammer, som denne anbringelsesform indebærer. Bestemmelsen betyder således, at det i hvert enkelt tilfælde konkret skal overvejes, om det vil være mest hensigtsmæssigt for barnet at blive anbragt hos en plejefamilie, og at der, hvis det vurderes hensigtsmæssigt, herefter skal vælges en plejefamilieanbringelse.

Det skal i den sammenhæng understreges, at ikke alle børn og unges behov vil kunne varetages bedst i en plejefamilie. Nogle grupper af børn og unge vil have et behandlingsbehov, der tilsiger, at de anbringes i en plejefamilie og modtager den nødvendige støtte og behandling sideløbende hermed efter de støttemuligheder, som § 52, stk. 3, rummer. Anbringelsen i en plejefamilie i sådanne tilfælde skal derfor ses som et supplement til en professionel indsats. F.eks. kan et barn eller en ung være anbragt i en plejefamilie sideløbende med, at det modtager behandling på en specialiseret institution. I andre tilfælde vil barnet derimod have et støttebehov, der tilsiger, at der i stedet må ske anbringelse på en specialiseret døgninstitution eller et opholdssted.”

2.3. Ændring af anbringelsessted

Reglerne om ændring af anbringelsesstedet for børn og unge findes i service-lovens § 69. Bestemmelsens stk. 1 og 5 lyder således:

”§ 69. I det omfang det må anses for nødvendigt under hensynet til formålet med anbringelsen, skal kommunalbestyrelsen på baggrund af det løbende tilsyn med barnet eller den unge på anbringelsesstedet, jf. § 70, stk. 2, og § 148, træffe afgørelse om ændret anbringelsessted, behandling, uddannelse m.v. under opholdet.

...

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal, inden der træffes afgørelse om ændret samvær samt afgørelse om hjemgivelse eller ændret anbringelsessted, indhente udtalelse fra det aktuelle anbringelsessted til belysning af sagen.”

Stk. 5 blev indsat i bestemmelsen ved vedtagelsen af Barnets Reform. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget er der bl.a. anført følgende i pkt. 3.2.2 om bestemmelsen:

”3.2.2. Pligt til at høre anbringelsessteder

3.2.2.1. Gældende ret

Efter gældende ret kan kommunen i dag indhente en udtalelse eller afholde et møde med anbringelsesstedet, før end der træffes afgørelse om at ændre en foranstaltning for et anbragt barn eller en ung. Det kan f.eks. være i tilfælde af afgørelser om samvær, hjemgivelse eller ændring af barnets eller den unges anbringelsessted. Kommunens mulighed for at inddrage anbringelsesstedet til brug for sagens oplysning følger af den almindelige forvaltningsretlige oplysningspligt. Der er imidlertid ikke fast-

sat krav i lovgivningen om, at kommunen skal inddrage anbringelsesstedet i afgørelsen.

3.2.2.2. Overvejelser bag forslaget

Det er afgørende, at de sociale myndigheder træffer deres afgørelser på et oplyst grundlag. Det gælder også under en anbringelse, hvor kommunen allerede i dag har pligt til blandt andet løbende at vurdere, om handlingsplanen for anbringelsen skal revideres.

Under en anbringelse af et barn eller en ung er selve anbringelsesstedet det sted, der til dagligt får indtryk og viden om barnet og dets situation og behov. I forbindelse med afgørelser vedrørende anbragte børn er der imidlertid i dag ikke sikkerhed for, at anbringelsesstedernes viden inddrages på trods af, at de har den daglige kontakt til barnet og dermed afgørende viden om barnets forhold. Forslaget medfører ikke partsstatus til anbringelsesstederne.

3.2.2.3. Den foreslåede ordning

Pligt til høring af anbringelsessteder

Det foreslås, at kommunerne forpligtes til at høre anbringelsesstederne i 3 indgribende typer af afgørelser vedr. børn, der er anbragt:

- Afgørelser om samvær
- Afgørelser om hjemgivelse
- Afgørelser om skift af anbringelsessted

Høringspligten indebærer, at kommunen forud for disse afgørelser skal høre anbringelsesstedet, og at deres udtalelse skal tillægges passende vægt i sagsgrundlaget. Udtalelsen indgår derved også som materiale i eventuelle klagesager. Der skal dog være mulighed for, at kommunen i særlige tilfælde som f.eks. akutte sager, kan undlade at høre anbringelsesstedet, inden afgørelsen træffes.

Forslaget har til formål at give kommunen et mere oplyst grundlag at træffe afgørelserne på, så barnets behov bedre kan tilgodeses. Det forventes at medføre en bedre indsats over for barnet, idet et anbringelsessted gennem et primært kendskab til barnet forventes at kunne bidrage væsentligt til vurderingen af barnets behov og trivsel.”

I lovforslagets specielle bemærkninger er der bl.a. anført følgende til § 1, nr. 48:

"Med forslaget til ny § 69, stk. 5, får kommunalbestyrelsen en pligt til at høre det konkret relevante anbringelsessted i forbindelse med afgørelser vedrørende anbragte børn og unge i forbindelse med afgørelser om samvær, om hjemgivelse og om ændring af anbringelsessted.

Formålet med forslaget er at sikre, at denne viden indgår som en vigtig del af grundlaget for at træffe afgørelser, der har stor betydning for barnet. Kommunalbestyrelsen er ikke forpligtet til at følge anbringelsesstedets udtalelse, men den skal indgå i grundlaget for og tillægges vægt i afgørelsen.

Forslaget er formuleret som en høringspligt for kommunalbestyrelsen til forud for afgørelser om samvær, hjemgivelse eller skift af anbringelsessted at høre anbringelsesstedet om barnets situation og behov. En anmodning efter § 69, stk. 5, giver ikke anbringelsesstedet pligt til at udtale sig.

Der er med forslaget ikke opstillet formkrav for selve høringen. Høringen kan således have karakter af en skriftlig udtalelse, et møde eller udtalelse pr. telefon. Men det følger af almindelig forvaltningsret, at den kommunale forvaltning har notatpligt. Ved akutte sager kan kommunalbestyrelsen undlade at høre anbringelsesstedet, inden afgørelsen træffes. Anbringelsesstedet skal dog efterfølgende høres og udtalelsen skal lægges på sagen.

Der er ikke tale om, at anbringelsesstedet med dette forslag gives partsstatus."

3. Varighed af anbringelse på akutinstitution

3.1. Generelt

Der findes ingen regler om, hvor længe børn og unge må eller bør være anbragt på en akutinstitution.

Af Børnecenter Døgns hjemmeside fremgår følgende om Nordstjernen:

"Nordstjernen er Esbjerg Kommunes akut- og observationstilbud. Vi modtager børn i alderen ca. 6 til 12 år [nu: 0 til 12 år; min tilføjelse] i døgnophold.

Vores kerneydelse er udarbejdelse af socialpædagogiske observationer. En observation udarbejdes, såfremt rådgiver anmoder herom. Målet er i så fald at supplere og opdatere den kendte viden om familien, ud fra beskrivelser af især barnet. Observationsperioden har en varighed af ca. 3

måneder, hvorefter der afholdes observationsmøde med deltagelse af forældre og rådgiver. En observationsrapport udtrykker Nordstjernens opfattelser og rapporten formidles til forældre og rådgiver inden observationsmødet. På observationsmødet har forældre og rådgiver mulighed for at stille spørgsmål, supplere eller udtrykke uenighed, hvilket giver alle deltagere et fælles forståelsesgrundlag.

På baggrund af en afsluttet observationsperiode, forventes at rådgiver snarest sikrer en kommunal stillingtagen til evt. fortsatte tilbud om hjælpeforanstaltninger i familien. Er en hjemgivelse med fornøden støtte ikke mulig, kan der blive tale om fortsat anbringelse af barnet uden for hjemmet.”

Under tilsynsbesøget gav ledelsen og en medarbejder fra Nordstjernen udtryk for, at de lange ophold på akutinstitutionen for det enkelte barn giver anledning til utryghed i forhold til fremtiden, fordi barnet ikke ved, hvor det fremover skal bo. Børnene er i en venteposition – både behandlingsmæssigt og skolemæssigt – fordi der i den periode, hvor børnene er på akutinstitutionen, er væsentlige afgørelser om deres fremtidige sociale situation (f.eks. behandling, bopæl eller anden form for hjælp) og om deres skolemæssige situation (f.eks. skoleskift og indhold i skoletilbuddet), som ikke bliver truffet.

Desuden gav ledelsen og medarbejderen udtryk for, at det pædagogiske arbejde med børnene vanskeliggøres, dels af usikkerheden om, hvor længe børnene skal være på institutionen, dels som følge af udskiftningerne i børnegruppen.

Til spørgsmålet om, hvor længe et barn bør være anbragt på en akutinstitution, har Esbjerg Kommune i redegørelsen til mig skrevet følgende:

”Esbjerg Kommune finder, at en akutanbringelse på et halvt år i gennemsnit – inklusiv en observationsperiode på 3 mdr. – er en acceptabel længde for børn eller unges anbringelse på en akutinstitution. Det tilstræbes altid at opholdet er så kort som muligt. Det må i denne sammenhæng bemærkes, at der ofte er mange ting, der kan påvirke et sagsforløb og dermed varigheden af en akut og/eller observationsanbringelse. Eksempelvis kan samarbejdet med forældremyndighedshaverne og andre familiemedlemmer have en stor indflydelse på, hvor hurtigt der kan handles og træffes beslutninger. Det er afgørende, om der f.eks. kan opnås samtykke om en frivillig anbringelse eller der skal iværksættes en tvangsanbringelse.

I relation til udredningen af sagerne kan der ofte være behov for at få udarbejdet rapporter og undersøgelser, som viser sig at være nødvendige, når observationen er igangsat eller afsluttet. Kommunen oplever ofte, at

der kan pågå op til 6 måneder eller mere før en forældreevneundersøgelse eller lignende kan foreligge i endelig form. Hvilke undersøgelser, der er relevante i de konkrete sager, viser sig sjældent i starten af en anbringelse. Hvis en anbringelse har været frivillig og forældrene beslutter at trække samtykket til anbringelsen tilbage, skal sagen forberedes til børn og ungeudvalget til afgørelse. Her pågår yderligere sagsbehandlingstid. Omhandler sagerne en hjemgivelse med den nødvendige støtte eller det rette tilbud, pågår yderligere tid.

Ovenstående situationer er eksempler på, hvor sammensat en sagsbehandling, der pågår i en kommunes børneområde for særligt udsatte børn.

Esbjerg Kommune tilstræber at leve op til de politiske mål, jf. Den Sammenhængende Børnepolitik og intentioner og mål ifølge Barnets Reform ved at tilbyde lokale løsninger og prioritere plejefamilier eller opvækstmiljøer ved anbringelse, således barnet eller den unge så vidt muligt kan opretholde tilknytning til sit netværk og fortsætte i sit dag- eller skoletilbud, og der kan etableres et understøttende samarbejde med forældre og øvrigt netværk. Det kan på dette grundlag godt betyde, at børn og unge får et længere ophold på en akutinstitution.

Der henvises i ombudsmandens henvendelse til, at der aktuelt arbejdes med udvikling og godkendelse af en opnormering på Nordstjernen målrettet de 0-6 årige. Det kan oplyses, at der den 16.05 2013 foreligger en politisk godkendelse af en opnormering på 4 børn på Nordstjernen, der er effektueret pr. 01.06 2013. Yderligere foreligger der en godkendelse af ansættelse af 3 akutplejefamilier, der forventes at kunne effektueres pr. 1/1 2014.

Der er 26. juli 2013 anbragt 15 børn på Nordstjernen + akutberedskabet svarende til en i underbelægning i forhold til institutionens normering – og der er en gennemsnitlig anbringelsestid på 6 mdr. for de børn, der er indskrevet.”

Ifølge servicelovens § 46, stk. 1, nr. 1, skal støtte til børn og unge, der har et særligt behov herfor, ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste og have til formål at sikre kontinuitet i opvæksten og et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne, bl.a. ved at understøtte barnets eller den unges familiemæssige relationer og øvrige netværk. Ligeledes skal støtten ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges muligheder for personlig udvikling og opbygning af kompetencer til at indgå i sociale relationer og netværk. Jeg henviser til servicelovens § 46, stk. 1, nr. 2.

Ved valg af anbringelsessted skal kommunen vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie er mest hensigtsmæssig. Jeg henviser til servicelovens § 68 b, stk. 2.

Anbringelse af et barn på en akutinstitution er en midlertidig foranstaltning. Børnene/de unge venter, mens de opholder sig på akutinstitutionen, på en afklaring vedrørende deres fremtid.

En akutinstitution kan bl.a. på grund af opholdets midlertidige karakter ikke anses for at være det anbringelsessted, som på sigt bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. En kommune må derfor af hensyn til barnets bedste hurtigst muligt – og naturligvis på et tilstrækkeligt oplyst grundlag – træffe en afgørelse om eventuel videreanbringelse.

På den baggrund er jeg enig med Esbjerg Kommune i, at en akutanbringelse altid skal være så kort som mulig.

Jeg mener ikke, at jeg på det foreliggende grundlag – og da jeg som ombudsmand ikke har den fornødne børnefaglighed – kan tage stilling til, hvor lang tid det generelt vil være acceptabelt, at et barn eller en ung er anbragt på en akutinstitution, før barnet/den unge bliver flyttet til et permanent tilbud.

Efter min vurdering må der således i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret vurdering af anbringelsestidens længde.

I denne vurdering må det på den ene side indgå, at opholdet som udgangspunkt skal være så kort som muligt, og der må lægges vægt på en børnefaglig vurdering af, hvornår udstrækningen af et ophold på en akutinstitution bliver kritisk for det enkelte barns/unges udvikling.

På den anden side vil der i mange tilfælde være behov for at foretage undersøgelser, herunder socialfaglige observationer, som der skal være en rimelig tid til. Yderligere skal der være mulighed for at finde det rette anbringelsessted til barnet/den unge, som lever op til kravene i servicelovens regler, således at yderligere skift af anbringelsessted så vidt muligt undgås.

Jeg er enig med Esbjerg Kommune i, at f.eks. forhold som vanskeligt samarbejde med forældrene, herunder tilbagekaldelse af et samtykke til anbringelsen, eller nødvendigheden af yderligere undersøgelser mv. kan føre til en længere akutanbringelse.

Den tidsramme, som Esbjerg Kommune har angivet for, hvor lang tid det generelt vil være acceptabelt, at et barn/en ung er anbragt på en akutinstitution

– nemlig et halvt år i gennemsnit – giver mig anledning til bekymring for, at nogle børn/unge vil kunne opholde sig meget lang tid på en akutinstitution. At gå ud fra en gennemsnitlig acceptabel anbringelsestid på f.eks. et halvt år vil således efter omstændighederne muliggøre meget lange anbringelser, idet nogle anbringelser kun har en varighed af få dage.

Et sådant mål ville således f.eks. ikke i sig selv have hindret de anbringelsestider på mellem 1 år og 2½ år, som jeg i den foreliggende sag har fundet henholdsvis kritisable og meget kritisable i et antal konkrete tilfælde. Jeg henviser til det, som jeg har anført under pkt. 3.2.

Jeg skal derfor understrege vigtigheden af, at kommunen i tilfælde af akutanbringelser holder sig for øje, at anbringelsestiden skal være så kort som mulig for det enkelte barn/unge.

3.2. Varigheden af akutanbringelserne i de konkrete sager

Omstændighederne vedrørende varigheden af de seks børns ophold på Nordstjernen varierer. Jeg vil derfor i det følgende opdele min udtalelse om varigheden af de enkelte børns ophold i tre dele, der vedrører henholdsvis:

- 1) A, B og C
- 2) D og E
- 3) F

3.2.1. A, B og C

De tre søskende A, B og C blev akut anbragt på Nordstjernen den 4. oktober 2010 og fraflyttede institutionen den 15. april 2013. De boede således på Nordstjernen i mere end 2½ år.

De blev derefter anbragt i et varigt tilbud, som var et nyoprettet opvækstmiljø i Esbjerg under Børnecenter Døgn.

Da de blev anbragt på Nordstjernen, var de henholdsvis 9, 11 og 12 år gamle.

Der var mange forskellige faktorer, der påvirkede den tid, som de tre søskende tilbragte på akutinstitutionen, herunder bl.a.,

- 1) at kommunen i en lang periode efter akutanbringelsen arbejdede for en hjemgivelse af de tre søskende til deres mor,
- 2) at kommunen fandt det bedst for de tre søskende, at de blev anbragt samlet, og
- 3) at kommunen besluttede at etablere et lokalt tilbud i form af et opvækstmiljø for de tre søskende.

Esbjerg Kommune har i redegørelsen af 29. august 2013 for, hvorfor de tre søskende har været på akutinstitutionen i så lang tid, bl.a. oplyst følgende:

"A

Hvorfor har A haft et så langt ophold på akutinstitutionen?

Familierådgivningen vurderer at børnene har behov for trygt og stabilt opvækstmiljø, som kan imødekomme børnenes behov for omsorg og i øvrigt behandlingsmæssige behov.

Familierådgivningen videregiver dette ønske om foranstaltningstilbud på Dialogforum ultimo 2011, hvorefter der ageres videre på ledelse og chef-niveau.

Af hensyn til børnenes tilknytning til lokalmiljøet – herunder især storesøster C's relation til sin skole, skønnes særdeles relevant, at tilbud etableres i Esbjerg. Der er ledelsesmæssig opbakning til dette, og som det fremgår af nedenstående børnesamtale indgår det herefter i sagsbehandlingen, at der arbejdes på et lokalt tilbud om opvækstmiljø til børnene.

Det fremgår af nedenstående, at et professionelt opvækstmiljø bliver godkendt politisk medio 2012. Primo 2013 kan børnene endelig flytte ud til deres nye hjem på vej X i Esbjerg – hvor børnene forventeligt kan være anbragt igennem hele deres opvækst.

Perioden på Nordstjernen har været for lang. Det skal dog bemærkes, at det har været et væsentligt hensyn, at man ved at vente på etablering af lokalt opvækstmiljø har kunnet skåne børnene for miljøskift til fx opholdssted i en helt anden by. Børnene har kunnet følge iværksatte foranstaltninger, herunder samme behandling på Psykologisk Center for Børn og Unge (PCBU), og fortsat kan følge disse. Man har ved flytningen kunnet tage hensyn til at tilknytningspersoner/pædagoger har kunnet støtte op, og således har været trygge, stabile gennemgående voksne.

Faglig vurdering fra Handleplan af 14.03.11:

...

B

Hvorfor har B haft et så langt ophold på akutinstitutionen?

Se beskrivelsen for A ovenfor, der også gør sig gældende for B.

Faglig vurdering fra Handleplan af december 2012:

...

C

Hvorfor har C haft et så langt ophold på akutinstitutionen?

Se beskrivelsen for A ovenfor, der også gør sig gældende for C.

..."

I det følgende gennemgår jeg de faktorer, som påvirkede den tid, som de tre søskende tilbragte på akutinstitutionen.

3.2.1.1. Perioden, hvor kommunen arbejdede for en hjemgivelse af de tre søskende til deres mor

Allerede 10 dage efter at de tre søskende var blevet anbragt, besluttede Esbjerg Kommune at iværksætte en forældreevneundersøgelse af deres mor. Forældreevneundersøgelsen var færdig den 7. marts 2011.

Den 2. februar 2011 blev moren af familierådgiveren i kommunen mundtligt orienteret om, at de tre søskende skulle flytte hjem til hende hurtigst muligt.

Den 14. februar 2011 skrev en socialrådgiver til lederen af Nordstjernen, at Esbjerg Kommune overvejede hjemgivelse af de tre søskende, og hun skrev, at der – inden der skulle træffes afgørelse i sagen – skulle indhentes udtalelse fra anbringelsesstedet. Hun bad Nordstjernen om at afgive en sådan udtalelse.

Den 21. februar 2011 blev der afholdt børnesamtale for at orientere de tre søskende om hjemgivelsen. C's reaktion var, at hun i første omgang blev glad, hvorefter hun blev meget ked af det. Hun sagde bl.a., "at nu kommer jeg i tvivl, hvor jeg vil bo". Efter samvær med sin mor senere samme dag sagde C til en pædagog: "Vil du sige til min rådgiver, at jeg er meget i tvivl om, hvor jeg vil bo."

Af en skoleudtalelse af 23. februar 2011 vedrørende A fremgik, at han ikke så tit klagede over ondt i maven og andre steder, som han gjorde inden anbringelsen på Nordstjernen. Han var også blevet mere åben.

Den 7. marts 2011 havde Nordstjernen udarbejdet en observationsrapport vedrørende de tre søskende. I observationsrapporten stod, at observationerne i modsætning til sædvanligt havde omfattet de tre søskendes reaktioner på kommunens beslutning om hjemgivelse af dem til moren.

Nordstjernen bemærkede, at institutionen gerne havde set, at dens iagttagelser i overensstemmelse med servicelovens § 69, stk. 5, var taget i betragtning ved stillingtagen til fremtidige hjælpeforanstaltninger.

Ifølge Nordstjernen havde alle tre børn haft problematiske opvækstvilkår, og disse havde haft alvorlige konsekvenser for deres personlige udvikling. Ifølge Nordstjernen havde de tre søskende profiteret af en tryk og forudsigelig hverdag, og Nordstjernens medarbejdere var meget bekymrede for, om de tre søskendes udvikling kunne tilgodeses tilstrækkeligt ved en hjemgivelse. Det ville være vanskeligt for moren at sikre de tre søskende en struktureret hverdag og tilgodese deres grundlæggende behov.

Nordstjernen gjorde opmærksom på, at de tre søskende på forskellig vis var bekymrede for at skulle flytte hjem.

Ligeledes den 7. marts 2011 lå forældreevneundersøgelsen vedrørende moren færdig. Af konklusionen fremgår bl.a., at det efter psykologens vurdering ville være det bedste for de tre søskende, at de blev hjemgivet til moren. Dette dog på betingelse af, at moren ingen kontakt havde med faren, at der blev iværksat overvåget samvær mellem faren og de tre søskende, således at det blev sikret, at faren ikke fik mulighed for at påvirke de tre søskendes syn på moren, og at moren blev tilbudt støtte 1) til at styrke sin voksen- og forældrerolle i familien, 2) til at strukturere samværet mellem de tre søskende og deres far og 3) til at se de tre søskendes følelsesmæssige behov.

Det bemærkes, at Ankestyrelsen ved brev af 24. april 2012 klagede over psykologen i forbindelse med dennes psykologiske undersøgelse af moren. Psykolognævnet udtalte den 18. december 2012 alvorlig kritik af psykologens virke i forbindelse med sagen.

Esbjerg Kommune modtog den 20. april 2011 en udateret skoleudtalelse til Nordstjernen til brug for udarbejdelse af observationsrapport om C. I udtalelsen står bl.a., at C virkede glædere, at hun gav udtryk for, at hun havde det godt med at vide, hvad hverdagen ville bringe, at det var tydeligt, at hun nød at blive talt med hver dag, og at hun glædede sig over at kunne fortælle om weekend- og ferieoplevelser, ligesom de andre børn i klassen gjorde.

Den 5. maj 2011 blev der afholdt et samarbejds møde om hjemgivelse af de tre søskende til moren. Hensigten med mødet var at finde ud af, hvordan hjemgivelsen skulle ske, indtil moren fandt en lejlighed, som tilgodeså familiens behov. Esbjerg Kommune besluttede, at samværet skulle udvides med tanke på hjemgivelse.

I en e-mail af 25. maj 2011 orienterede en medarbejder fra Nordstjernen Esbjerg Kommune om oplevelser, hvor moren til både A's og C's fødselsdage

var kommet på andre tidspunkter end de aftalte. (...) I en e-mail af 13. juni 2011 oplyste medarbejderen, at C under skole/hjem-samtalen var brudt sammen og havde grædt længe, fordi "samtalen kom ind omkring, at børnene skulle flytte hjem til deres mor".

Viceskolelederen på de tre søskendes skole, Y-skolen, gav den 16. juni 2011 udtryk for bekymring over for Esbjerg Kommune. Det fremgik bl.a., at de tre søskende udtrykte usikkerhed omkring fremtiden, og at moren ikke på noget tidspunkt havde vist vedholdende interesse i at samarbejde med skolen.

Om C fremgik bl.a., at hendes rolle i hele hendes skoleforløb havde været at tage ansvar for basale ting i hjemmet, og at hendes mentale alder og ansvarfølelse var større end morens. Hun havde den seneste tid på Nordstjernen gennemgået en positiv udvikling.

Om B stod bl.a., at hans faglige udvikling var gået helt i stå, bl.a. på grund af usikkerheden om fremtiden i forhold til bositionen og faren. Det var skolens opfattelse, at B i mange år frem ville have voldsomt brug for nær og daglig kontakt med voksne, som havde tilstrækkeligt overskud til at stimulere ham både sprogligt og socialt. Skolen havde meget svært ved at forestille sig, at hans massive behov for hjælp kunne tilgodeses, hvis han flyttede tilbage til sin mor.

Ligeledes blev A beskrevet som en dreng uden overskud til at være sammen med jævnaldrende.

Den 22. juni 2011 havde moren et møde med en samværskonsulent. Formålet med mødet var at finde en løsning for moren og hendes tre børn i sommerferien, hvor de skulle have samvær. Det blev i referatet bemærket, at aftalerne skulle ses i relation til, at det var besluttet, at de tre søskende skulle hjem til moren at bo.

Den 28. juni 2011 spurgte moren en socialrådgiver, hvornår hun kunne få de tre børn hjem. Til det svarede socialrådgiveren, at det kunne hun, så snart hun havde fundet en passende lejlighed. Moren kunne ikke forstå, hvorfor de tre søskende ikke kunne bo hos hende, fordi det – efter hendes opfattelse – var farens skyld, at de tre søskende blev anbragt.

Sagsbehandleren fortalte moren, at der også var andre grunde til, at de tre søskende blev anbragt, herunder at de tre søskende blev slået af moren, at de ikke havde nok mad, og at forældrene skændtes. Til det svarede moren, "at det er mine børns liv og de er vant til det". Moren fortalte desuden, at hun – når hun havde fået de tre børn hjem – ville flytte til København, fordi hendes familie boede der.

Af de børnefaglige undersøgelser vedrørende de tre søskende fra juni og juli 2011 fremgår, at moren på grund af sin samlede situation ikke formåede at skabe en tryk og forudsigelig tilværelse for de tre søskende, og at de tre søskende dermed ikke kunne hjemgives foreløbig.

Den 19. oktober 2011 var moren til møde på Familieværkstedet. Moren blev bl.a. vejledt om, at der aktuelt ikke kunne blive tale om hjemgivelse, da de tre søskende vurderedes væsentligt mere skadede end først antaget. Moren var uforstående over for, at hun ikke kunne få dem hjemgivet.

Moren blev desuden vejledt om sine generelle rettigheder og om forskellen på en frivillig og en tvangsmæssig anbringelse. Hun blev desuden vejledt om, at hun principielt kunne begære de tre søskende hjemgivet, men at dette ville medføre, at forvaltningen ville nægte hjemgivelse og derefter forelægge sagen for Børn og Ungeudvalget, der så ville træffe afgørelse om, hvorvidt der var grundlag for en anbringelse uden samtykke.

Den 10. november 2011 blev der afholdt arbejdsrådsmøde i forbindelse med, at de tre søskende skulle have psykologhjælp. Af referaterne fremgår bl.a., at A og B gik på samme klassetrin, og at de sad alene i frikvartererne. Desuden fremgik det, at både B og C udtrykte glæde over, at de boede på Nordstjernen og ikke hos en af forældrene. Om alle tre børn stod, at de havde brug for en afklaring vedrørende fremtiden, herunder klare svar på, hvor de skulle bo.

Den 17. november 2011 afholdt familierådgiveren børnesamtale med de tre søskende, hvor de blev orienteret om samvær og om, at de fortsat skulle være anbragt uden for hjemmet.

3.2.1.2. Ombudsmandens bemærkninger vedrørende perioden, hvor kommunen arbejdede for en hjemgivelse af de tre søskende til deres mor

A. Orientering til moren og de tre søskende om hjemgivelse

Moren fik den 2. februar 2011 mundtligt at vide, at de tre søskende skulle flytte hjem til hende hurtigst muligt. Beslutningen om hjemgivelse blev meddelt de tre søskende den 21. februar 2011.

Det skete, selv om det af sagsbehandlerens henvendelse af 14. februar 2011 til lederen af Nordstjernen fremgik, at Esbjerg Kommune var klar over, at kommunen, inden der kunne træffes afgørelse i sagen, skulle indhente en udtalelse fra anbringelsesstedet.

Beslutningen blev også meddelt, før resultatet af den forældrevevneundersøgelse, som kommunen havde iværksat af moren den 14. oktober 2010, forelå. Forældrevevneundersøgelsen var først færdig den 7. marts 2011.

Der findes ikke i sagens akter nogen skriftlige afgørelser om spørgsmålet om hjemgivelse. Der findes kun notater om, hvad kommunen har meddelt moren og de tre søskende.

Jeg må på baggrund heraf lægge til grund, at kommunen til moren og de tre søskende meddelte afgørelsen om, at de tre søskende skulle hjemgives, inden anbringelsesstedet var hørt, og inden forældreevneundersøgelsen lå færdig. Der var dog endnu ikke taget stilling til hjemgivelsestidspunktet, bortset fra at det skulle være hurtigst muligt.

Som et grundlæggende princip i forvaltningsretten gælder, at det påhviler den enkelte forvaltningsmyndighed selv, eventuelt i samarbejde med andre myndigheder, at fremskaffe nødvendige oplysninger eller foranledige, at f.eks. parterne medvirker til sagens oplysning. Princippet kaldes oftest official- eller undersøgelsesprincippet. Officialprincippet gælder på ulovbestemt grundlag, jf. Hans Gammeltoft-Hansen, Jon Andersen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), side 447 ff., og Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer, 1. udgave (2013), side 492 ff.

Endvidere følger det af § 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (lovbekendtgørelse nr. 1019 af 23. september 2014), at myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

Ifølge servicelovens § 69, stk. 5, skal kommunalbestyrelsen, inden der træffes afgørelse om bl.a. hjemgivelse, indhente udtalelse fra det aktuelle anbringelsessted til belysning af sagen.

Kommunens pligt til at inddrage anbringelsesstedet til brug for sagens oplysning fulgte allerede inden indførelsen af reglen i § 69, stk. 5, efter omstændighederne af den almindelige forvaltningsretlige oplysningspligt.

Med stk. 5 fik kommunalbestyrelsen en udtrykkelig pligt til at høre det konkret relevante anbringelsessted. Formålet er at sikre, at den viden, som anbringelsesstedet – der dagligt får indtryk og viden om barnet og dets situation og behov – har, indgår som en vigtig del af grundlaget for at træffe afgørelser, der har stor betydning for barnet. Kommunen får derved et mere oplyst grundlag at træffe afgørelser på, således at barnets behov bedre kan tilgodeses. Indførelsen af en pligt til at høre anbringelsesstedet forventedes i forarbejderne at medføre en bedre indsats over for barnet, idet et anbringelsessted gennem et primært kendskab til barnet forventedes at kunne bidrage væsentligt til vurderingen af barnets behov og trivsel. Jeg henviser til pkt. 2.3 ovenfor.

Jeg anser det for en stor fejl, at Esbjerg Kommune på et tidspunkt, hvor oplysningsgrundlaget utvivlsomt var utilstrækkeligt – idet forældreevneundersø-

gelsen ikke var færdig, og idet anbringelsesstedet ikke var hørt i medfør af servicelovens § 69, stk. 5 – traf afgørelse om hjemgivelse af de tre søskende.

B. Udstrækningen af den periode, hvor kommunen arbejdede hen imod en hjemgivelse af de tre søskende

Den forældreevneundersøgelse, som Esbjerg Kommune indhentede – og som forelå den 7. marts 2011 – konkluderede bl.a., at det efter psykologens vurdering ville være det bedste for de tre søskende, at de blev hjemgivet til moren på betingelse af, at moren ingen kontakt havde med faren, at der blev iværksat overvåget samvær mellem faren og de tre søskende, således at det blev sikret, at faren ikke fik mulighed for at påvirke de tre søskendes syn på moren, og at moren blev tilbudt støtte 1) til at styrke sin voksen- og forældrerolle i familien, 2) til at strukturere samværet mellem de tre søskende og deres far og 3) til at se de tre søskendes følelsesmæssige behov.

Denne undersøgelse støttede således – på visse nærmere angivne betingelser – kommunens opfattelse af, at de tre søskende skulle hjemgives til deres mor.

Over for denne udtalelse stod de observationer, som Nordstjernen og skolen havde gjort om de tre søskendes problematiske opvækstvilkår og deres udvikling før og efter anbringelsen på Nordstjernen samt deres reaktion på udsigten til at blive hjemgivet til moren. De bekymrende indberetninger, som kommunen modtog fra akutinstitutionen og skolen, er fra perioden februar til juni 2011. Disse observationer støttedes af de børnefaglige undersøgelser fra juni og juli 2011.

Der forelå altså en forældreevneundersøgelse, som på afgørende punkter stred imod de observationer, som institutionen og skolen gjorde af de tre søskende og deres forhold til moren.

Der var tale om meget bekymrende indberetninger, som kommunen fik fra institutionen og skolen. De var udtryk for førstehåndsindtryk af de tre søskende og – for en dels vedkommende – af moren og hendes interesse for de tre søskende og i at deltage aktivt i deres liv.

På trods af disse alvorlige underretninger fik moren først i oktober 2011 oplyst, at der ikke kunne blive tale om hjemgivelse. Dette blev begrundet med, at de tre søskende nu blev vurderet som væsentligt mere skadede end først antaget. Først i november 2011 blev de tre søskende orienteret om, at de fortsat skulle være anbragt, og at de skulle flytte til et permanent anbringelsessted.

Jeg har forståelse for, at forældreevneundersøgelsen sandsynligvis blev tillagt betydelig vægt ved vurderingen af, om de tre søskende skulle hjemgives, og

at undersøgelsen i en vis periode gav kommunen i hvert fald et vist grundlag for fortsat at overveje hjemgivelse.

Men på baggrund af den lange række af bekymrende underretninger fra anbringelsessted og skole – som startede allerede i februar 2011 og fortsatte med at komme i marts-juni – og de børnesagkyndige undersøgelser i juni og juli 2011 mener jeg, at Esbjerg Kommune var alt for lang tid om at træffe afgørelse om, at de tre søskende fortsat skulle anbringes uden for hjemmet og ikke hjemgives til moren. Jeg mener således, at kommunen allerede på et tidspunkt i løbet af foråret 2011 burde have erkendt, at det ikke var relevant at arbejde for en hjemgivelse af disse meget skadede børn, og samtidig have indset, at de tre søskende havde behov for professionel bistand.

Jeg finder det meget kritisabelt, at Esbjerg Kommune var så lang tid om at træffe den for de tre søskende meget vigtige afgørelse om, at de fortsat skulle være anbragt. Kommunens lange sagsbehandling havde stor betydning for den samlede periode, som de tre søskende kom til at tilbringe på Nordstjernen.

3.2.1.3. Perioden efter kommunens beslutning om, at de tre søskende varigt skulle anbringes uden for hjemmet

Som nævnt ovenfor blev de tre søskende den 17. november 2011 under en børnesamtale informeret om, at de fortsat skulle være anbragt uden for hjemmet. Vedrørende flytning fra Nordstjernen til et permanent sted gav de tre søskende udtryk for, at det betød meget for dem alle tre, at de kunne forblive anbragt sammen. Familierådgiveren lovede dem at gøre alt, hvad hun kunne, for at finde et godt sted, hvor de kunne bo sammen.

Det fremgår af sagsakterne, at kommunen fra januar 2012 og frem til et stykke ind i foråret 2012 arbejdede på at finde et opholdssted til de tre søskende. Den 8. marts 2012 sendte kommunens sagsbehandler således en skriftlig anmodning om et egnet opholdssted til Børnecenter Familiepleje, "idet C, B og A nu har været på Esbjerg Kommunes akutinstitution Nordstjernen i 17 måneder og trænger til at komme til et mere permanent opholdssted".

Fra april 2012 blev det ændret til, at kommunen ville arbejde for at oprette et lokalt tilbud. De tre søskende blev den 3. maj 2012 af sagsbehandleren informeret om, at der blev arbejdet på at købe et hus i Esbjerg, hvor de kunne bo sammen alle tre, hvilket de blev glade for. C sagde under børnesamtalen den 3. maj 2012, at hun gerne ville blive boende i Esbjerg, fordi hun fortsat ønskede at gå på Y-skolen.

Den 21. juni 2012 godkendte Børn og Familieudvalget i Esbjerg Kommune etableringen af en opvækstinstitution. Herefter blev der afholdt nabohøring, og

der blev i september 2012 afholdt dialogmøde med politikerne. Endvidere var der møde i planudvalget den 8. november 2012.

Den 16. januar 2013 meddelte kommunens pædagogiske konsulent familiebehandlere, at huset var købt, og den 4. marts 2013 havde familiebehandleren en samtale med de tre søskende, hvor de blev orienteret om, at de skulle flytte til det nye opvækstmiljø midt i april 2013.

3.2.1.4. Ombudsmandens bemærkninger vedrørende perioden efter kommunens beslutning om, at de tre søskende varigt skulle anbringes uden for hjemmet

A. Ønsket om, at de tre søskende blev anbragt samlet

Som det fremgår af det ovenfor anførte, gav de tre søskende bl.a. i november 2011 udtryk for, at det betød meget for dem alle tre, at de kunne forblive anbragt sammen, når de skulle flytte fra Nordstjernen til et permanent sted.

Efter servicelovens § 68 b, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen, hvis barnet eller den unge har søskende, der er anbragt uden for hjemmet, vælge samme anbringelsessted, medmindre de øvrige søskendes eller barnets eller den unges behov eller andre væsentlige forhold taler imod dette.

At kommunen arbejdede henimod, at de tre søskende blev flyttet til samme permanente anbringelsessted, kan jeg herefter fuldt ud tilslutte mig.

B. Kommunens beslutning om at anbringe de tre søskende i et opvækstmiljø i kommunen

Fra de tre søskende fik at vide, at de skulle være permanent anbragt, til de flyttede til deres nye anbringelsessted, gik der næsten 1 år og 5 måneder. Fra kommunen første gang fortalte de tre søskende, at der blev arbejdet på at købe et hus i Esbjerg, til de tre søskende flyttede ind i huset, gik der ca. 11½ måned.

Kommunen valgte at oprette et nyt opvækstmiljø til de tre søskende. Esbjerg Kommune har ved denne beslutning afvejet en række forskellige hensyn og omstændigheder, herunder vurderet, at det var væsentligt, at de tre søskende skulle blive i lokalmiljøet.

Jeg kan ikke foretage denne afvejning af, om der skulle oprettes et helt nyt tilbud eller ej, på en anden og bedre måde end Esbjerg Kommune, som har særlige forudsætninger for at træffe beslutninger herom bl.a. i kraft af sine erfaringer. Jeg kan derfor kun kritisere denne del af Esbjerg Kommunes behandling af sagen, hvis der er særlige omstændigheder i sagen. Det kan f.eks. være, hvis myndighederne ikke har undersøgt sagen godt nok.

I vurderingen indgår på den ene side naturligvis hensynet til, at de tre søskende ikke skulle være længere tid end højst nødvendigt på akutinstitutionen. På den anden side skulle kommunalbestyrelsen ifølge servicelovens § 68, stk. 2, og forarbejderne til Barnets Reform vælge det anbringelsessted, som bedst kunne imødekomme de tre søskendes behov. Kommunen skulle bl.a. lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer, ligesom kommunalbestyrelsen skulle undgå unødige miljøskift.

Yderligere vurderede Esbjerg Kommune i den foreliggende sag, at det var vigtigt, at de tre søskende kunne blive i nærmiljøet, og de tre søskende havde selv et klart ønske om at blive anbragt sammen.

Jeg er enig med Esbjerg Kommune i, at det kan være væsentligt at lægge vægt på anbringelse i nærmiljøet. I denne sag talte således både C's tilknytning til skolen og det forhold, at moren boede i Esbjerg, for, at det var væsentligt at lægge vægt på, at de tre søskende kunne videreanbringes i nærmiljøet. Ligeledes er jeg som nævnt ovenfor enig med Esbjerg Kommune i, at det forhold, at de tre søskende gerne ville anbringes sammen, skulle indgå som et væsentligt element.

Det fremgår ikke af sagens akter, hvorledes kommunen afsøgte mulighederne for at finde et anbringelsessted til de tre søskende. Det fremgår således ikke, om kommunen forsøgte at finde et allerede eksisterende anbringelsessted til de tre søskende uden for kommunen, og om det i givet fald var muligt at finde et egnet anbringelsessted.

Jeg må derfor lægge til grund, at kommunen ikke undersøgte muligheden for anbringelse uden for Esbjerg Kommune. Jeg må således antage, at kommunen ikke afvejede hensynet til, at de tre søskende hurtigst muligt kom til at bo i et varigt anbringelsessted, over for betydningen af, at de bevarede deres tilknytning til Esbjerg.

Det er på den baggrund min opfattelse, at Esbjerg Kommune ikke undersøgte sagen godt nok, inden kommunen besluttede – med lang anbringelse af de tre søskende på akutinstitutionen til følge – at oprette et nyt opvækstmiljø.

3.2.1.5. De tre søskendes samlede anbringelsestid på akutinstitutionen

I lyset af den tid, der gik, før kommunen besluttede, at de tre søskende fortsat skulle være anbragt og ikke skulle hjemgives til moderen – og i lyset af kommunens beslutning om at oprette et nyt opvækstmiljø – vil jeg kort opsummere en del af sagsforløbet, som illustrerer nogle af de personlige konsekvenser, som den lange opholdstid på akutinstitutionen havde for de tre søskende:

Af referatet fra et arbejds møde vedrørende psykologhjælp til de tre søskende den 10. november 2011 fremgår bl.a., at A's overlevelsesstrategi i høj grad er at gemme sig i en "osteklokke", og at A savner (...) sin far (...).

...

Nordstjernen skrev i en statusskrivelse af 30. november 2011 bl.a., at det var blevet meget tydeligt for Nordstjernen, at A og B havde mange behov, som ikke kunne tilgodeses på en akutinstitution som Nordstjernen.

Ifølge Nordstjernen havde begge drenge brug for et professionelt behandlingsforløb for at kunne udvikle sig.

A blev således i sammenfatningen beskrevet som en dreng med "svag identitet og tilknytningsevne. Han magter ikke ægte empati og bruger en pseudo-kontaktform til at opfylde egne behov. (...) A tilpasser sig langt hen ad vejen den situation han står i og ved præcis hvornår han opnår mest, ved fx at være pleasende, usynlig, bekymret, glad, vred, ked af det osv."

Om A's skolegang står i statusskrivelsen bl.a., at A i den sidste periode havde haft det svært i skolen, og at han gav udtryk for, at han ikke kunne holde ud at være der, og at visse ting var svære. Videre står, at det socialt gik meget op og ned, og at A på grund af store kulturelle forskelle havde meget svært ved at blive en del af børnegruppen. Desuden skilte han sig ud ved at være meget svingende i sit humør, hvor han nogle dage kunne være en naturlig del af flokken og andre dage havde brug for at være sig selv.

A's klasselærer havde fortalt, at A dog var en gladere dreng, end han var for et år siden. Han gik ikke længere i ét med væggen. Han var begyndt at lukke mere op for sit eget jeg og kunne nu fortælle, at han havde megen vrede inde i, som ville ud, men også at han ikke vidste hvorfor.

Om B stod – ud over ovennævnte – at han i høj grad var et barn, der havde tilpasset sig sine omgivelser. B's strategier var blevet bygget op omkring det at "gå i ét med tapetet", sandsynligvis for at passe godt på sig selv. Akutinstitutionen oplevede, at B så småt var begyndt at føle sig tryk og at vælge andre strategier.

Den 6. juni 2012 sendte en pædagog fra Nordstjernen en e-mail til familierådgiveren, hvori hun bl.a. skrev, at de tre søskende var meget frustrerede over, at de ikke vidste, hvornår de skulle flytte. De var selv af den opfattelse, at der var blevet sagt, at de skulle flytte samme sommer. Sagsbehandleren skrev, at specielt A viste, at han var i stor sorg over sin livssituation, og at han havde brug for at få styr på det kaos, der var i hans hoved.

Familierådgiveren fra Esbjerg Kommune afholdt den 10. juli 2012 en samtale med de tre søskende. Af referatet fremgår, at de tre søskende glædede sig meget til at flytte. De tre søskende fik oplyst, at de forhåbentlig kunne flytte i løbet af november/december 2012, og de fik ligeledes oplyst, hvorfor det tog så lang tid at etablere et nyt opvækstmiljø.

Det fremgår af et notat af 20. juli 2012 i kommunens journal, at en psykolog fra Psykologisk Center for Børn og Unge (PCBU) syntes, at det var et "langt sejt træk" at hjælpe A. I notatet står, at A spillede de voksne ud mod hinanden, og at han var begyndt at distancere sig fra pædagogerne på Nordstjernen, fordi han vidste, at han og hans søskende skulle flytte. (...)

Viceskolelederen fra Y-skolen sendte den 24. august 2012 en underretning til Esbjerg Kommune. Viceskolelederen skrev bl.a., at de to drenge, A og B, viste tydelige tegn på frustration og mistrovisel, og at han var bekymret for deres trivsel og udvikling.

Han beskrev en hændelse, hvor A fra morgenstunden forlod skolen for at tage ned til sin mor. Da viceskolelederen fandt ham og fik ham ind i bilen, brød han sammen i gråd og sagde, at han ikke længere kunne holde ud at bo på Nordstjernen. Ifølge A kom alle andre børn videre fra Nordstjernen – bare ikke han og hans søskende. Viceskolelederen skrev om B, at han i alle elevpauser sad på kontoret, da han ikke kunne magte og overskue kontakten med andre børn.

I et brev af 14. september 2012 til den pædagogiske konsulent og familiechefen henviste familiebehandleren til skolens underretning modtaget 26. august 2012. Hun skrev, at de tre søskende – når hun havde samtaler med dem – spurgte meget til, hvornår de skulle flytte, og at hun oplevede, at de tre søskende trængte hårdt til at komme væk fra Nordstjernen, som jo ikke var tænkt som et permanent botilbud. Hun skrev yderligere, at lederen af Nordstjernen bakkede op om, at de tre søskende trængte meget til at komme væk fra Nordstjernen. Ifølge lederen var det hårdt for de tre søskende at opleve den store udskiftning på Nordstjernen med nye børn, der vendte op og ned på dagligdagen og til tider gjorde huset kaotisk. Ifølge lederen af Nordstjernen havde de tre søskende både behov for at flytte opholdssted og skifte skole snarest muligt.

Den 11. december 2012 blev der afholdt statusmøde på Nordstjernen vedrørende de tre søskende. Vedrørende B fortalte rådgiveren, at der sammen med PPR blev arbejdet på at finde et skoletilbud, der passede til B's behov. Nordstjernens oplevelse var, at B havde "utrolig meget" brug for et skoleskifte så hurtigt som muligt, da han ikke trivedes i skolen.

Den 12. december 2012 blev der afholdt skolemøde på Y-skolen. Om A står bl.a., at A har meget brug for at få en afklaring på bosituationen.

Nordstjernens leder måtte den 2. april 2013 anvende magt over for A, da han gik til angreb på en af de andre drenge.

Den 15. april 2013 flyttede de tre søskende ind i det nyoprettede opvækstmiljø, og den 17. juni 2013 startede A på en ny skole. Ifølge oplysningerne i et journalnotat af 12. juni 2013 vedrørende statusmøde om A skulle A i forbindelse med skoleskiftet gå en klasse om. I en udateret udviklingsplan for B står, at B er flyttet fra akutinstitutionen, og at der er fundet et nyt skoletilbud til ham. (...)

3.2.1.6. Ombudsmandens bemærkninger vedrørende de tre søskendes samlede anbringelsestid på akutinstitutionen

Sagsakterne viser, at de tre søskende efter længere tids anbringelse på akutinstitutionen var meget frustrerede. En af dem blev beskrevet som værende i stor sorg og to af dem som værende i mistrivsel.

Institutionen gjorde opmærksom på, at børnene havde mange behov, som ikke kunne tilgodeses på en akutinstitution, bl.a. var der behov for et professionelt behandlingsforløb og et nyt skoletilbud.

På baggrund af sagsakterne må jeg lægge til grund, at den lange anbringelsestid i sig selv havde personlige konsekvenser for de tre børn.

I den foreliggende sag måtte anbringelsestiden efter min opfattelse af flere årsager blive længerevarende, selvom det utvivlsomt ville få konsekvenser for de tre søskende.

Det kan bl.a. nævnes, at den børnefaglige undersøgelse pegede på en hjemgivelse af de tre søskende til moderen. Denne undersøgelse gav således kommunen et vist grundlag for at overveje hjemgivelse i hvert fald i en periode.

Desuden havde det betydning, at kommunen arbejdede henimod, at de tre søskende blev flyttet til samme anbringelsessted. Som nævnt under afsnit 3.2.1.4 A, kan jeg fuldt ud tilslutte mig, at kommunen arbejdede med dette sigte. Da det imidlertid i sagens natur ofte er sværere at finde et anbringelsessted til tre søskende end til et enkelt barn, er det klart, at et sådant sigte kan forlænge anbringelsestiden.

Kommunens beslutning om at oprette et nyt opvækstmiljø havde ligeledes stor betydning for, at de tre søskendes ophold på akutinstitutionen blev længerevarende.

Men som det fremgår ovenfor af afsnit 3.2.1.2 B, var kommunen alt for lang tid om at træffe afgørelse om, at de tre søskende varigt skulle anbringes uden for hjemmet. Kommunen burde således allerede på et tidspunkt i løbet af foråret 2011 have erkendt, at det ikke var relevant at arbejde for en hjemgivelse af de tre søskende.

Ligeledes kan det ikke udelukkes, at anbringelsestiden kunne have været kortere, hvis kommunen havde undersøgt muligheden for anbringelse uden for Esbjerg Kommune.

Der er således flere forhold, der peger i retning af, at anbringelsestiden kunne have været kortere, end den blev. Såfremt anbringelsestiden havde været kortere, havde konsekvenserne for de tre søskende sandsynligvis også været mindre.

Jeg finder det meget kritisabelt, at anbringelsestiden på akutinstitutionen for de tre søskende ikke blev så kort som muligt.

3.2.2. D og E

3.2.2.1. Perioden, hvor de to brødre var anbragt på akutinstitutionen

De to søskende D og E blev akut anbragt på Nordstjernen henholdsvis den 6. og den 9. september 2011 og fraflyttede institutionen den 22. maj 2013. De to søskende boede således på Nordstjernen i lidt over 1 år og 8 måneder, inden de blev anbragt i et nyoprettet opvækstmiljø med henblik på varig anbringelse der. De to søskende var henholdsvis 6 år og 3 år, da de blev anbragt på Nordstjernen.

Fra sagsforløbet kan fremhæves, at D's skole allerede den 8. februar 2012, dvs. efter 5 måneders anbringelse, skrev, at D var meget usikker og gjorde sig store bekymringer om sin fremtid. I udtalelsen står, at D for det meste var opfyldt af bekymringer, frustrationer og angst, som gav sig udtryk i en uhenigtsmæssig adfærd og kommunikation. Skolen beskrev, at D var i en negativ udvikling.

Yderligere kan fremhæves, at de to søskendes mor på et møde på Nordstjernen den 28. marts 2012 udtalte, at hun ikke syntes, at de to søskende skulle flytte hjem til hverken hende eller faren. Desuden vurderedes det i den børnefaglige undersøgelse af 12. maj 2012, at D havde brug for en videreanbringelse for at sikre hans omsorg og udviklingsmæssige behov. Rådgiveren anbefalede et socialpædagogisk opholdssted.

Da der den 12. juni 2012 var opfølgingsmøde på Nordstjernen, blev vigtigheden af, at der snart blev fundet en anden placering til D, drøftet, idet han

ikke længere profiterede af at være på Nordstjernen. Det fremgår af referatet, at brødrene var færdigudredt, og at de skulle til et lille opholdssted. Det blev aftalt, at socialrådgiveren skulle sende sagen til Faglig Enhed, og at hun skulle rykke for udarbejdelse af en psykologisk undersøgelse.

Den 21. juni 2012 fik de to søskende under en børnesamtale at vide, at kommunen arbejdede på at finde et nyt opholdssted til dem.

Den 3. juli 2012 var socialrådgiveren på hjemmebesøg hos moren for at oplyse, at kommunen var ved at finde et socialpædagogisk opholdssted til drengene. Moren underskrev samme dag en samtykkeerklæring vedrørende anbringelse på et mindre opholdssted.

Den 5. juli 2012 oplyste en psykolog fra PCBU, at den psykologiske undersøgelse ville blive påbegyndt efter sommerferien. Henholdsvis den 30. oktober 2012 og den 11. december 2012 var de psykologiske undersøgelser vedrørende E og D færdige. De psykologiske undersøgelser blev udarbejdet af to forskellige psykologer.

For så vidt angår E, fremgår det af den psykologiske undersøgelse, at det havde første prioritet at finde en løsning på hans fremtidige boligsituation, eftersom det havde afgørende betydning for hans videre udvikling, at der blev skabt betingelser for vedvarende stabilitet og tryghed i hans hverdag.

For så vidt angår D, skrev psykologen: "D bærer præg af en forvirret og omskiftelig opvækst med uforudsigelige og svingende omsorgspersoner. Han fremstår som en dreng med en usikker/ambivalent tilknytning, hvorfor han har et helt basalt behov for at få mulighed for at knytte sig til en eller nogle få personer, hvilket forudsætter, at omsorgen i hverdagen varetages af få gennemgående personer. En sikker tilknytning er afgørende for udviklingen af evnen til at danne nære relationer og knytte sig til andre, samt for at kunne slappe af sammen med andre. En sikker tilknytning er hermed af afgørende og grundlæggende betydning for en sund følelsesmæssig og social udvikling og dermed også for at kunne få et godt liv."

Den 13. november 2012 skrev lederen af Nordstjernen til socialrådgiveren, at institutionen siden maj 2012 havde presset på for at få en afklaring i forhold til videreforanstaltning, fordi det var stærkt uhensigtsmæssigt for børn at bo så længe på en akutinstitution. Han skrev desuden, at Nordstjernen den 3. juli 2012 var blevet orienteret om, at drengene skulle videreanbringes, men at Nordstjernen nu kunne forstå, at kommunen havde prioriteret en yderligere udredning af drengene højere end en realisering af beslutningen om videreanbringelse på et lille opholdssted. Lederen nævnte, at drengenes behov for videreanbringelse nu var endnu mere presserende end før sommeren. Lederen beskrev, at institutionen havde 25 pct. overbelægning, og at det var hårdt

for D og E at være i en så stor børnegruppe, der tilmed var sammensat helt uden hensyn til enkelte børns behov.

Den 23. januar 2013 skrev en socialrådgiver til Faglig Enhed i Esbjerg Kommune, at de to brødre nu havde været 1½ år på Nordstjernen, og han bad om et forslag til, hvor det kunne være bedst at anbringe de to drenge. Rådgiveren skrev, at sagen hastede en smule i forhold til skoledelen, da drengene snarest skulle skrives ind på en skole, afhængig af hvor de skulle bo. Rådgiveren foreslog et opvækstmiljø, som netop var ved at blive oprettet, som en mulighed.

Faglig Enhed skrev tilbage, at sagen ville blive sat på til visitation i den efterfølgende uge.

Den 18. april 2013 underskrev drengenes mor en samtykkeerklæring vedrørende drengenes flytning til det nye opvækstmiljø, og de flyttede dertil i maj 2013.

Esbjerg Kommune har i redegørelsen af 29. august 2013 til mig oplyst følgende:

"D

Hvorfor har D haft et så langt ophold på akutinstitutionen?

28. september 2011 indskrivning på Nordstjernen

22. maj 2013 indflytning på vej X

Af sagsakterne fremgår det at sagsbehandlingen historisk set desværre ikke har været tilfredsstillende, hvilket har forhalet sagen og bidraget til at opholdet på akutinstitutionen har været langt.

I perioden D har været anbragt på Nordstjernen, er han blevet observeret og beskrevet, hvilket har dannet baggrund for hans videreanbringelse til opvækstmiljøet (...)

Det er beklageligt at Esbjerg Kommune/Familierådgivningen ikke har reageret indenfor en rimelig tidshorisont ift. videreanbringelse af D.

Undervejs i forløbet blev det besluttet at D skulle anbringes i et nyetableret opvækstmiljø i Esbjerg Kommune, hvilket tidligst kunne effektueres primo april 2013.

E

Hvorfor har E haft et så langt ophold på akutinstitutionen?

Der henvises til ovenstående bemærkninger under sagen vedr. D.”

3.2.2.2. Ombudsmandens bemærkninger vedrørende perioden, hvor de to brødre var anbragt på akutinstitutionen

Ud fra sagsakterne kan det konstateres, at det i hvert fald i maj-juni 2012 stod klart, at brødrene skulle videreanbringes i et lille socialpædagogisk opholdssted. Alligevel har der tilsyneladende ikke før januar 2013 været bestræbelser i gang for at finde et permanent anbringelsessted for brødrene.

Esbjerg Kommune har i redegørelsen til mig skrevet, at det er beklageligt, at kommunen/Familierådgivningen ikke reagerede inden for en rimelig tidshorisont i forhold til videreanbringelse af brødrene, og at sagsbehandlingen historisk set desværre ikke har været tilfredsstillende, hvilket har forhalet sagen og bidraget til, at opholdet på akutinstitutionen har været langt.

I de 20 måneder, de to brødre boede på Nordstjernen, levede de i en venteposition, som var særdeles personligt belastende for dem. Det blev således flere gange i sagens akter og allerede efter fem måneders anbringelse beskrevet af bl.a. skolen og Nordstjernen, at der var et meget stort behov for en afklaring vedrørende fremtidigt anbringelsessted for de to brødre.

Jeg anser det for meget kritisabelt, at der tilsyneladende ikke blev foretaget nogen sagsbehandlingsskridt i perioden maj-juni 2012 til januar 2013 med henblik på at finde et varigt anbringelsessted til de to brødre, og at brødrene derved blev fastholdt i meget lang tid i et midlertidigt tilbud, som ikke kunne tilgodese deres behov for omsorg og udvikling.

3.2.3. F

3.2.3.1. Perioden, hvor F var anbragt på akutinstitutionen

F blev sammen med sine to brødre den 30. marts 2012 anbragt på Nordstjernen til observation, og han fraflyttede institutionen primo maj 2013. Han boede således på Nordstjernen i ca. 13 måneder, inden han blev anbragt i et opvækstmiljø med henblik på varig anbringelse dér. F var 6 år gammel, da han blev anbragt på Nordstjernen.

Akterne i F's sag er ganske sparsomme. Bl.a. kan nævnes, at der ikke ses at foreligge en journal, og at det derfor er vanskeligt at udlæse af akterne, hvilke sagsskridt Esbjerg Kommune har foretaget.

Fra sagsforløbet kan fremhæves, at det af en skoleudtalelse af 1. juni 2012 fremgik, at F i den tid, han havde været på Nordstjernen, var kommet udhvilet i skole, og at han var mere rolig i nogle situationer. Skolen oplevede, at der

stadig var behov for støtte og guidning i leg og ved faglige opgaver, og at F stadig havde det svært følelsesmæssigt og var meget udadreagerende i konfliktsituationer mellem børn og voksne, især når voksne stillede krav til ham.

Af Nordstjernens observationsrapport af 18. juni 2012 fremgik, at F var en følsom og intelligent dreng, som var nem at holde af. Yderligere fremgik, at der pædagogisk skulle være fokus på, at F blev set, hørt og respekteret for den, han var, men at dette ville kræve mange års pædagogisk arbejde for at ændre de tillærte strategier og reaktionsformer, han havde opbygget. Nordstjernen vurderede, at det optimale ville være, at man bibeholdt en anbringelse, hvor F og hans brødre boede sammen, og hvor man kunne arbejde med deres indbyrdes relation. Nordstjernen anbefalede desuden, at F og hans brødre blev psykologisk udredt.

Den 12. juli 2012 var der observationsmøde på Nordstjernen, hvor observationsrapporterne blev gennemgået. F's forældre gav samtykke til fortsat anbringelse på Nordstjernen og til udarbejdelse af psykologiske undersøgelser af de tre brødre.

Familierådgiveren anmodede den 17. juli 2012 en psykolog om at foretage psykologiske undersøgelser af de tre drenge, og den 24. juli 2012 lå psykologundersøgelsen færdig. Vedrørende F stod bl.a., at det måtte anses for nødvendigt med overvejelser rettet mod et familieprojekt/familiepleje for at bearbejde de unormale tilknytningsmønstre samt sociale mønstre, som F styrede sin verden efter.

Af en udviklingsplan af 22. oktober 2012 for F fremgik bl.a., at F's brødre var flyttet fra Nordstjernen. Af planen fremgik bl.a., at F lod til at få tryk ved, at det var en velkendt personalegruppe, som kunne rumme hans frustration, vrede, og at han var ked af det. Desuden fremgik, at F havde fortalt, at han var glad for at bo på Nordstjernen, og at han af personalet havde fået at vide, at han kunne blive boende, indtil der fandtes et godt sted til ham. Dette var han tilfreds med. Personalet havde dog måttet forvise ham om, at han ikke ville blive placeret i et andet land, da han var bekymret for dette.

Den 13. november 2012 sendte en ansat på Z-skolen en e-mail til rådgiveren i sagen om, at skolen på baggrund af flere episoder og deraf følgende forældrehenvendelser ville prøve at etablere hjemmeundervisning af F på Nordstjernen.

Den 10. december 2012 lå den børnefaglige undersøgelse vedrørende F færdig. I den faglige vurdering stod bl.a., at det var vurderet, at F skulle forblive døgnanbragt og ikke kunne hjemgives til forældrene. Det fremgik ligeledes, at der var behov for, at hans ophold på akutinstitutionen blev erstattet af et permanent opholdssted/familiepleje.

Der var den 6. februar 2013 opfølgingsmøde vedrørende F på Nordstjernen. Det fremgår af referatet, at F – efter at hans brødre var flyttet – havde udviklet sig meget i den tid, han havde været på Nordstjernen. F var ikke længere så udadreagerende, og han var blevet god til at tage voksenkontakt.

F blev beskrevet som en bange dreng, især når der skete nye ting, eller der var nye voksne på afdelingen. F var på vagt over for nye voksne og forsøgte at finde ud af, hvor han havde dem henne. Yderligere er det nævnt, at F havde det svært, når der var mange børn. Om fremtiden står, at F skulle flytte til et opvækstmiljø i bydel ÆE, og at hans behov for professionel støtte i døgnregi ikke skulle undervurderes, selvom han viste positiv fremgang.

Esbjerg Kommune har i redegørelsen af 29. august 2013 til mig oplyst følgende:

"F

Hvorfor har F haft et så langt ophold på akutinstitutionen?

F blev anbragt akut på Nordstjernen i april 2012 sammen med sine to ældre brødre. Her aftales det, at der skulle udarbejdes en observationsrapport med henblik på afklaring.

I juni 2012 modtages observationsrapporten, hvori der blev peget på, at der var brug for en psykologisk undersøgelse (rådgiver havde misforstået det ved indskrivningen, da hun troede, Nordstjernen stod for dette i forbindelse med observationen).

I september 2012 modtages den psykologiske undersøgelse. Efter modtagelse af den psykologiske undersøgelse, skulle den børnefaglige undersøgelse opdateres. Det blev i samarbejde med distriktsleder besluttet, at sagen vedr. F kunne udarbejdes af en vikar/ansat i løntilskud, da alle oplysninger var i sagen. Da dette endnu ikke var gjort i december 2012, blev det besluttet alligevel at visitere F's sag til familieplejekonsulenterne. Den børnefaglige undersøgelse blev færdig i februar 2013. Sagen vedr. F var i perioden september – februar hos vikarer/ansatte i løntilskud og blev først lavet på falderebet inden, den sidste stoppede.

I December 2012 visiteres sagen til familieplejekonsulenterne, som skulle finde et egnet anbringelsessted.

I Januar 2013 modtages meddelelse om, at F kan få en plads i opvækstmiljøet på vej X i Esbjerg.

F fik tilbud om indflytning på vej X i april 2013.”

3.2.3.2. Ombudsmandens bemærkninger vedrørende perioden, hvor F var anbragt på akutinstitutionen

Den børnefaglige undersøgelse blev væsentligt forsinket, først som følge af en misforståelse fra rådgiverens side, og dernæst som følge af, at sagen i en lang periode var overladt til behandling af vikarer og ansatte i løntilskud.

Selv om F ifølge oplysningerne i akterne profiterede af opholdet på Nordstjernen, står det også klart, at en akutinstitution ikke var det rette sted for F at være anbragt i en så lang periode. I det års tid, hvor F boede på Nordstjernen, levede han i en venteposition, som var særdeles personligt belastende for ham.

Jeg finder det kritisabelt, at Esbjerg Kommune ikke reagerede indenfor en rimelig tidshorizont i forhold til videreanbringelsen af F. Det er beklageligt, at sagen i perioder var overladt til vikarer, uden at nogen i Esbjerg Kommune tilsyneladende havde et overblik og kontrol over sagen. Dette medførte, at anbringelsestiden blev for lang.

4. Overbelægning

Ifølge tilbudsportalen var Nordstjernen på tidspunktet for tilsynsbesøget normeret til at have 8 børn boende. På tidspunktet for mine medarbejders besøg boede 10 børn på institutionen.

Såvel ledelsen som en medarbejder på Nordstjernen oplyste under tilsynsbesøget, at der, siden institutionen i oktober 2011 flyttede til Ulvevej, havde været overbelægning. Det vil sige, at der på tidspunktet for tilsynsbesøget havde været overbelægning i 1½ år. Vagtværelset blev tre til fire gange årligt taget i brug til anbringelse af et barn. Ledelsen oplyste desuden, at Nordstjernen alene i november og december 2012 netop på grund af overbelægning måtte afvise 17 børn, der havde brug for akut anbringelse.

Esbjerg Kommune har i redegørelsen af 29. august 2013 – som svar på min anmodning om kommunens kommentarer til oplysningerne om, at der i en lang periode har været overbelægning på Nordstjernen – skrevet, at Ankestyrelsens undersøgelse af Esbjerg Kommunes børneområde og det efterfølgende samarbejde med Task Force betød et meget stort ressourcetræk, således at meget tid er gået fra den daglige drift.

Esbjerg Kommune har desuden henvist til, at der er gået lang tid med at oprette et opvækstmiljø, herunder til beskrivelse af tilbuddet, definition af målgruppe, formål, indsats mv., høringer, politiske og økonomiske behandlinger,

køb af ejendom, ombygning, indretning, ansættelse af personale, kontakt til naboer m.m.

Esbjerg Kommune har desuden anført, at Ankestyrelsens kritik af sagsbehandlingen i Esbjerg Kommune har været berettiget, og at der som følge heraf arbejdes med sikring af lovmedholdelighed og kvalitet i sagsbehandlingen fremadrettet. Herudover har kommunen henvist til, at der er sket en voldsom stigning i antal sager på børneområdet i kommunen.

Jeg har noteret mig Esbjerg Kommunes ovennævnte kommentarer til, at der i en længere periode har været overbelægning på Nordstjernen.

Esbjerg Kommune har i redegørelsen af 29. august 2013 anført følgende om, hvilken indflydelse det havde på børnene, at der var overbelægning på Nordstjernen:

"Belægningen på en institution skal naturligvis tilpasses institutionens kapacitet. Der er dog mange andre faktorer end overbelægning, der har betydning for, om et barn trives på en akutinstitution, her kan især nævnes sammensætningen af børnegruppen, personalet og de fysiske rammer. I overensstemmelse med den generelle praksis i Esbjerg Kommune, kan det oplyses, at der i nogle af de konkrete sager er foretaget en konkret faglig vurdering af, hvad der er bedst for barnet, at blive på Nordstjernen, selv om der var tale om en overbelægning eller flytte barnet/børnene til et nyt tilbud.

Generelt kan det oplyses, at Nordstjernen har nogle særlige fysiske rammer, hvor børn i overbelægning har samme vilkår, som børn indskrevet indenfor belægningen og at normeringen tilpasses antal indskrevne børn.

Personaleressourcerne tilpasses som nævnt altid den aktuelle belægning. Dog bliver der ved en overbelægning ansat vikarer eller personale i midlertidige stillinger. Disse sørger for børnenes basale behov, mens det faste personale garanterer for fagligheden og relationsarbejdet. Dette har betydning dels for indsatsniveauet i forhold til børnene og dels har det også udfordret arbejdsmiljøet i personalegruppen med flere nyansatte og ansatte i midlertidige stillinger.

Nordstjernen har tilstræbt at imødegå udfordringerne ved overbelægning på en række områder. Eksempelvis ved at opdele børnene i undergrupper, når der spises og i forbindelse med aktiviteter. Flere børn på institutionen vil betyde mere uro på afdelingen, og der vil være flere voksne, børnene skal forholde sig til. Det har indflydelse på børnenes trivsel, at de ved, at anbringelsen på Nordstjernen er midlertidig. For at sikre konti-

nuitet i børnenes videre anbringelse i et opvækstmiljø, har Esbjerg Kommune således flyttet 1-2 kendte pædagoger med over til det varige anbringelsessted.

...

Søskende eller mindre børn deler undertiden værelse, idet dette kan give tryghed for børnene. Børn i overbelægning har således fået de samme fysiske vilkår, som børn, der er anbragt indenfor Nordstjernens normering. Der har dog i forbindelse med overbelægningen været et enkelt tilfælde, hvor et søskendepar har delt værelse og dette ikke var hensigtsmæssigt.

Det er krævende at planlægge og strukturere en hverdag for børn, der er akut anbragt og hvor der sker løbende ind og udskrivninger. Dette mestrer personalet – og tilsynet fra Ombudsmanden havde således heller ikke noget at udsætte på selve den pædagogiske indsats fra Nordstjernen – ligesom Esbjerg Kommunes eget tilsyn i den sidste tilsynsrapport sammenfattende vurderer, at ledere og medarbejdere efterlader et indtryk af, at der på trods af stort pres på akutafdelingen, hele tiden tænkes i omsorg og pædagogiske tilgange og at der ydes en meget professionel indsats på trods af overbelægningen.

Personalet er uddannet og gearret til at udvise konduite og fleksibilitet. Konsekvensen af ikke at kunne leve op til akutforpligtelsen er, at børnene ofte anbringes langt borte fra deres nærmiljø, hvilket ikke er i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes målsætning. Ønsket om at støtte op om barnets netværk og dets mulighed for at fortsætte i de almene tilbud, som det trives i, er højt prioriteret.

Det har også betydet, at børn, som bliver akut anbragt om aftenen/natten, hvis der ikke kan findes anden løsning – selvom det medfører overbelægning. I denne forbindelse har vagtværelset undtagelsesvis været inddraget til dette formål.

Der er ingen tvivl om at anbringelse af børn på en midlertidig institution i længere perioder påvirker børnene. Ofte er det dog i praksis nødvendigt at der prioriteres, vægtes og vurderes, hvad der er muligt på det givne tidspunkt sammenholdt med, hvad der er bedst for barnet. (...)

...”

På baggrund af Esbjerg Kommunes redegørelse kan jeg lægge til grund, at overbelægning på en institution er en af flere faktorer, som har betydning for børns og unges trivsel på institutionen. Flere børn på institutionen betyder

ifølge Esbjerg Kommune mere uro på afdelingen, og at der vil være flere voksne, som børnene skal forholde sig til.

Overbelægning betyder således ifølge Esbjerg Kommune øget brug af vikarer og personale ansat i midlertidige stillinger og dermed en større udskiftning i personalegruppen.

Ifølge Esbjerg Kommune har ansættelse af vikarer og personale i midlertidige stillinger betydning for indsatsniveauet i forhold til børnene.

Ved valg af anbringelsessted skal kommunen vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie er mest hensigtsmæssig. Jeg henviser til servicelovens § 68 b, stk. 2.

Ifølge servicelovens § 67, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på døgninstitutioner, herunder på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner for børn og unge, som på grund af sociale eller adfærdsmæssige problemer har behov for at blive anbragt uden for hjemmet.

Jeg er enig med Esbjerg Kommune i, at belægningen på en institution naturligvis skal tilpasses institutionens kapacitet, og jeg er enig med Esbjerg Kommune i, at overbelægning kan have en række negative konsekvenser for børnene. Med konstant overbelægning i mindst 1½ år mener jeg, at det havde været ønskeligt, at Esbjerg Kommune på et tidligere tidspunkt havde oprettet yderligere akutpladser.

Jeg har dog noteret mig, at Esbjerg Kommune i redegørelsen af 29. august 2014 har oplyst, at Nordstjernen pr. 1. juni 2013 blev opnormeret med fire akutpladser, og at der den 26. juli 2013 var anbragt 15 børn på Nordstjernen – efter den ændrede normering svarende til et barn i underbelægning.

5. Esbjerg Kommunes tiltag og min opfølgning

Esbjerg Kommune har i redegørelsen af 29. august 2013 – som svar på min anmodning om, at kommunen redegjorde for, hvad den gør for fremover at sikre, at børn ikke er længere på akutinstitution end nødvendigt, og som svar på min anmodning om, at kommunen redegjorde for, om den har iværksat initiativer for fremover at undgå overbelægning – bl.a. henvist til seks nye tiltag, som allerede er etableret, og otte tiltag, som er i proces.

Jeg har noteret mig, at Esbjerg Kommune har foretaget organisatoriske ændringer og opnormeringer både i kommunen og ved oprettelse af nye opvækstmiljøer og akutpladser, ligesom kommunen har øget fokus på eksterne tilbud og har oprettet et kvalitetssikringsteam i Familierådgivningen.

Jeg har desuden noteret mig, at Esbjerg Kommune har en række udviklingstiltag og forslag på vej.

Jeg har i dag bedt Esbjerg Kommune om at oplyse mig om, hvor længe de børn, der aktuelt bor på Nordstjernen, har boet på akutinstitutionen. Jeg har desuden bedt Esbjerg Kommune om at oplyse mig om, hvorvidt der inden for det seneste år har været overbelægning på akutinstitutionen.

Sagsfremstillinger

Sagsfremstilling vedrørende A, B og C

A, født (...), B, født (...), og C, født (...), blev den 4. oktober 2010 akut anbragt på Børnecenter Døgn, afdeling Nordstjernen, der er Esbjerg Kommunes akutinstitution. De tre søskende var på dette tidspunkt henholdsvis 9, 11 og 12 år gamle. (...)

Det fremgår af et notat i kommunens sagsakter i forbindelse med bevilling den 14. oktober 2010 til forældreevneundersøgelse af moren, at faren den 21. september 2010 midlertidigt fik tilkendt den fulde forældremyndighed over de tre søskende i statsforvaltningen.

...

Faren gav (...) samtykke til anbringelse af alle tre børn.

Den 13. oktober 2010 blev der købt tøj til de tre søskende. Det fremgår af en e-mail fra en medarbejder på Nordstjernen, at der ikke blev købt vintertøj, da Nordstjernen ikke vidste, om de tre søskende ville være på Nordstjernen til vinter.

Den 14. oktober 2010 besluttede Esbjerg Kommune at iværksætte en forældreevneundersøgelse af de tre søskendes mor med henblik på afklaring af hendes forældreevne i forhold til at varetage de tre søskendes tarv og omsorg. Den 19. oktober 2010 besluttede Esbjerg Kommune at anmode psykolog (...) om at forestå forældreevneundersøgelsen af moren.

Ved Retten i Esbjergs dom af (...) blev det besluttet, at forældrene fortsat skulle have fælles forældremyndighed over de tre søskende. Retten lagde afgørende vægt på, at parterne efter sagsanlægget havde indgået aftale herom.

Familierådgiveren fra Esbjerg Kommune fortalte den 2. november 2010 de tre søskende (...). Af referatet fra børnesamtalen fremgår bl.a. følgende:

"A fortæller, at han savner sin far meget, og at han tit græder fordi han gerne vil hjem. (...)

B og C virker meget indadvendte (...). A fortæller, at han og B har været til frisør, hvor de har fået en slikkepind, og C kunne godt tænke sig at komme til frisør, idet hun gerne vil have en slikkepind.

A spørger, om han gerne må sende et brev mere til sin far, da han gerne vil fortælle ham, at han savner ham. A fortæller, at han er ked af, at far

ikke har svaret tilbage på brevet. Ut. fortæller A, at (...) han gerne må sende et mere til ham."

...

Den 17. december 2010 efterkom Esbjerg Kommune morens ønske om, at de tre søskende kunne komme på samvær i julen. Beslutningen blev bl.a. truffet på grundlag af, at samværskonsulenten havde fortalt, at der "ikke var nogen bekymring overhovedet", og at de tre søskende var meget glade, når de kom til samvær med deres mor.

De tre søskende fik bevilget penge til vintertøj den 3. januar 2011.

Den 25. januar 2011 fik Esbjerg Kommune oplysning om, at moren havde haft del i forældremyndigheden siden den 29. oktober 2010. Dette fremgår af den børnefaglige undersøgelse af 14. juni 2011.

Den 2. februar 2011 var der indkaldt til midtvejsmøde på Nordstjernen med deltagelse af moren, familierådgiveren og medarbejdere fra Nordstjernen. Mødet blev afbrudt, inden det egentlig startede. Moren nåede at få en orientering fra rådgiveren om, at de tre søskende skulle flytte hjem til hende hurtigst muligt.

...

Den 14. februar 2011 skrev en socialrådgiver til lederen af Nordstjernen, at Esbjerg Kommune overvejede hjemgivelse af de tre søskende. Hun skrev, at der – inden der skulle træffes afgørelse i sagen – skulle indhentes udtalelse fra anbringelsesstedet, og hun bad om en sådan.

Der blev afholdt børnesamtaler med alle tre børn enkeltvis den 21. februar 2011 for at orientere om hjemgivelse (...). C's reaktion var, at hun i første omgang blev glad, hvorefter hun blev meget ked af det. C kunne fortælle, hvordan det havde været at bo sammen med hendes forældre, herunder at hun blev bange, når hendes mor råbte, skreg eller slog. C sagde bl.a., "at nu kommer jeg i tvivl, hvor jeg vil bo". C spurgte familierådgiveren, om hun ikke kunne blive boende på Nordstjernen i en længere periode, og så kunne samværet med moren udvides stille og roligt over tid. Efter samvær med sin mor senere samme dag sagde C til en pædagog: "Vil du sige til min rådgiver, at jeg er meget i tvivl om, hvor jeg vil bo".

Under børnesamtalen den 21. februar 2011 sagde A, at han helst ville bo hos sin far. A spurgte, om det var muligt at bo hos hans far eller på Nordstjernen og så bare se hans mor engang imellem. Han konstaterede, at hvis dette ikke var muligt, måtte han bo hos sin mor. A fortalte, at han tænkte meget på sin far, og at han derfor næsten ikke lærte noget. Adspurg om, hvordan A ville

have det, hvis familierådgiveren sagde, at han skulle hjem til sin mor at bo, svarede han ikke. Han kiggede ned i bordet og sagde, at han ikke havde lyst til at svare på dette.

Adspurgt om, hvordan han ville have det, hvis/når han skulle hjem til sin mor at bo, svarede B, at han ville blive både glad og trist, fordi han så ville savne sin far. Ifølge B ville det være "OK" at bo hos sin mor, så længe hun ikke råbte eller skreg, men han ville allerhelst bo sammen med begge sine forældre.

Af en skoleudtalelse af 23. februar 2011 vedrørende A fremgår følgende:

"A klager ikke så tit over at have ondt i maven eller andre steder mere, dette er store fremskridt, da han før anbringelsen på Nordstjernen, dagligt havde ondt et eller andet sted f.eks. i maven, halsen, benet m.m. Han kastede også op dagligt i en lang periode.

...

A har ikke altid overskud til at være social. Han kan godt vælge at holde sig for sig selv, der er ikke ret mange, han vil være sammen med.

...

Det har taget meget lang tid, for at vinde A's tillid, men efter anbringelsen på Nordstjernen er han blevet mere åben og taler gerne med forskellige voksne. Han taler bl.a. dagligt med skolens sekretærer."

Af sammenfatningen i en observationsrapport fra Nordstjernen den 7. marts 2011 fremgår bl.a. følgende:

"Sammenfatning

På baggrund af kommunens meddelelse til familien om hjemgivelse, har vores observationer, i modsætning til sædvanligt i en observationsrapport, omfattet børnenes reaktioner på kommunens beslutning.

Vi har ikke en klar fornemmelse af mors holdning til hjemgivelsen, eller hvorvidt hun realistisk kan vurdere, om hun kan tilgodese børnenes behov.

Vores samarbejde med mor har været stærkt begrænset, idet næsten alle børnenes kontakter med mor har været uden for Nordstjernen, arrangeret af kommunen som støttet samvær.

Da vores opgave med C og hendes søskende, af kommunen har været defineret som et observationsophold, havde vi gerne set at vore iagttagelser var taget i betragtning, ved stillingtagen til fremtidige hjælpeforanstaltninger.

SEL § 69, stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal, inden der træffes afgørelse om ændret samvær samt afgørelse om hjemgivelse eller ændret anbringelsessted indhente udtalelse fra det aktuelle anbringelsessted til belysning af sagen.

...

Vores beskrivelser af de tre søskende, i denne observation og i observationsrapporterne på de to søskende, fortæller os med stor tydelighed at alle tre har haft problematiske opvækstvilkår, hvilket støttes af skoleudtalelserne, der er vedhæftede hver af observationerne.

Vi ser, at alle tre børn har alvorlige problemer. Vi vurderer, at børnenes opvækstvilkår er hovedårsag hertil og at vilkårene har haft konsekvenser for deres personlige udvikling, idet en række basale behov ikke er tilgodeset fornødent.

Som både skolen og vi beskriver, har vi set at børnene har profiteret af en tryk og forudsigelig hverdag. Anbringelsesperioden har været relativ kort og præget af stor uvished omkring centrale dele af børnenes liv og fremtid. På den baggrund har vi forståelse for at udviklingen ikke har været lige stor for alle tre børn og at der ikke har været tale om et stabilt udviklingsforløb.

...

Vi er meget bekymrede for om børnenes udvikling kan tilgodeses tilstrækkeligt ved en hjemgivelse.

(...) Vi finder at der kan blive vanskeligheder med at sikre en struktureret hverdag for børnene og med at tilgodese deres grundlæggende behov.

Vi ser at børnene på forskellig vis er bekymrede for at skulle flytte hjem. Børnene kan kun sætte få konkrete ord på deres bekymringer, hvilket vi ser som noget helt naturligt. Bl.a. er netop massive vanskeligheder med italesættelse, ét stort problem for børnene og ikke mindst når der skal sættes ord på følelser. Alle tre børn er yderst loyale overfor deres forældre.

Generelt vil børn oftest vurdere at deres forældre kan passe godt nok på dem.

I betragtning af at der er orienteret om hjemgivelse, foreslår vi kommunen, at der drøftes muligheder for delvis, eller gradvis hjemgivelse."

Ligeledes den 7. marts 2011 lå forældreevneundersøgelsen vedrørende moren færdig. Af konklusionen fremgår bl.a., at det efter psykologens vurdering ville være det bedste for de tre søskende, at de blev hjemgivet til moren på betingelse af, at moren ingen kontakt havde med faren, at der blev iværksat overvåget samvær mellem faren og de tre søskende, således at det blev sikret, at faren ikke fik mulighed for at påvirke de tre søskendes syn på moren, og at moren blev tilbudt støtte 1) til at styrke sin voksen- og forældrerolle i familien, 2) til at strukturere samværet mellem de tre søskende og deres far og 3) til at se de tre søskendes følelsesmæssige behov.

Ved brev af (...) 2012 klagede Ankestyrelsen over psykologen i forbindelse med den psykologiske undersøgelse af moren. Psykolognævnet udtalte den (...) 2012 alvorlig kritik af psykologens virke i forbindelse med sagen.

Esbjerg Kommune modtog den 20. april 2011 en udateret skoleudtalelse til Nordstjernen til brug for udarbejdelse af en observationsrapport om C. I udtalelsen står bl.a., at C virkede gladere, at hun gav udtryk for, at hun havde det godt med at vide, hvad hverdagen ville bringe, at det var tydeligt, at hun nød at blive talt med hver dag, og at hun glædede sig over at kunne fortælle om weekend- og ferieoplevelser, ligesom de andre børn i klassen gjorde.

Den 26. april 2011 henvendte moren sig til Esbjerg Kommune for at komme til at tale med sin sagsbehandler. Da sagsbehandleren ikke kunne træffes, skrev en anden medarbejder et brev på morens vegne. I brevet står bl.a.:

"Mor ønsker at få sine børn hjem. Hun forstår ikke, hvorfor hun ikke kan få sine børn hjem, når hun har papir fra retten på, at børnene skal bo hos hende."

Den 5. maj 2011 blev der afholdt et samarbejds møde angående hjemgivelse af de tre søskende til moren. Af referatet fra mødet fremgår, at hensigten med mødet var at finde ud af, hvordan hjemgivelse skulle ske, indtil moren fandt en lejlighed, som tilgodeså familiens behov. Det blev besluttet, at samværet skulle udvides med tanke på hjemgivelse.

Moren udeblev fra en samtale på kommunens Familieværksted den 19. maj 2011.

I en e-mail af 25. maj 2011 orienterede en medarbejder fra Nordstjernen Esbjerg Kommune om oplevelser, hvor moren til både A's og C's fødselsdage var kommet på andre tidspunkter end de aftalte. (...). I en e-mail af 13. juni 2011 skrev den samme medarbejder, at moren havde fortalt C, at hun påtænkte at flytte til København, hvilket C ikke ønskede. Til skole/hjem-samtalen var C brudt sammen og havde grædt længe, fordi "samtalen kom ind omkring, at børnene skulle flytte hjem til deres mor".

Viceskolelederen på de tre søskendes skole, Y-skolen, gav den 16. juni 2011 over for Esbjerg Kommune udtryk for bekymring. Viceskolelederen anførte bl.a. følgende:

"(...) Det er C's opfattelse, at hun snart skal bo hos moren.

Børnene udtrykker usikkerhed omkring fremtiden. De ved ikke, hvor og hvornår der skal ske noget. Desuden ved de ikke, hvorfor faren ikke er hos dem. Alt i alt er situationen meget usikker for børnene.

I den forbindelse vil skolen give udtryk for vores bekymring angående børnenes fremtid set i lyset af vores mangeårige kendskab til børnenes mor G og familien.

G

Hun har ikke noget netværk andet end det, faren har skabt. Det vil sige, at de voksne mennesker, hun kender, udelukkende er fra farens omgangskreds. (...)

G har ikke på noget tidspunkt vist vedholdende interesse i at samarbejde med skolen. (...)

C

C har gennem hele sit skoleforløb taget ansvar for basale ting i hjemmet. Hun har sørget for mad til brødrene, orden i tasker, faktisk at alt udadtil har set ud til at være i orden. (...)

Det er vores vurdering, at C's mentale alder og ansvarsfølelse er større end morens. Hvilket er dybt bekymrende.

I den seneste tid på Nordstjernen har C gennemgået en positiv udvikling. Hun er glad og giver udtryk for, at hun er glad for at vide, hvordan dagen skal forløbe. (...)

B

B's faglige udvikling er gået helt i stå. Han får ikke længere udbytte af at deltage i undervisningen. Det er bl.a. pga. usikkerheden om fremtiden i

forhold til bosituationen og faren. Han er apatisk og uvidende om, hvad der foregår omkring ham. (...) Han magter ikke det sociale samvær med drenge på sin egen alder, han er stort set kun sammen med sine søskende. Han er meget afhængig af C og A.

B virker som en meget understimuleret dreng, der ikke har haft megen positiv voksenkontakt hidtil. (...) Det er vores vurdering, at B i mange år frem vil have voldsomt brug for nær og daglig kontakt med voksne, som har tilstrækkeligt overskud til at stimulere ham både sprogligt og socialt. Samt voksne, der kan hjælpe ham til at slippe sine søskende en gang imellem og træde i karakter som et selvstændigt menneske med egne behov og ønsker. Vi har meget svært ved at forestille os, at B's massive behov for hjælp vil kunne tilgodeses, hvis han flytter tilbage til G.

A

Nogenlunde det samme gør sig gældende med A. (...) Han er den eneste af børnene, der giver udtryk for, at han savner sin far. A har ligesom B ikke overskud til at være sammen med jævnaldrende – han går rundt sammen med sin bror. Han har altid trukket sin hættetrøje op om hovedet, som om han gemmer sig for omverdenen. A styrer sin omverden, ved enten at surmule eller have ondt et eller andet sted.

...

Sammenfatning

På sigt kan det måske være at G – med massiv støtte og egen vilje – kan udvikle bedre forældreevne. I dette tilfælde skal man være opmærksom på, at vi har med meget skadede børn at gøre. Der skal gøres en ekstra indsats omkring dem, og det er vi meget bekymrede for om G vil kunne magte. Det vil være et meget stort arbejde for selv en normalt fungerende familie. Samtidig er vi stærkt bekymrede for, hvilket netværk/bekendtskaber hun har og dermed også for, hvor trygge børnene kan være i hendes hjem.”

I et referat fra et møde mellem moren og en samværskonsulent den 22. juni 2011 står følgende:

”Formål med mødet er, at finde en løsning for G og hendes 3 børn i sommerferien, hvor de skal have samvær. Aftalerne ses i relation til, at det er besluttet, at børnene skal hjem til G at bo, når der er en passende lejlighed. Beslutningen er taget ud fra forældreundersøgelsen, som har fundet sted af G og hendes kompetencer som forældre, der er endvidere besluttet, at 'Familieværkstedet' skal tilknyttes familien.”

Ligeledes den 22. juni 2011 skrev en familiekonsulent til socialrådgiveren, at hun havde talt med moren, som havde et stort ønske om at få de tre søskende hjem. Familiekonsulenten havde forstået på moren, at hun først kunne få de tre søskende hjem, når hun havde fået en større lejlighed. Familiekonsulenten spurgte rådgiveren, om hun havde nogle muligheder for at hjælpe moren med at få en lejlighed.

Socialrådgiveren fra Esbjerg Kommune var den 28. juni 2011 på hjemmebesøg hos moren, fordi moren var blevet gravid med sit fjerde barn. Af referatet fra hjemmebesøget fremgår bl.a., at moren spurgte, hvornår hun kunne få de tre børn hjem. Til det svarede socialrådgiveren, at det kunne hun, så snart hun havde fundet en passende lejlighed. Moren kunne ikke forstå, hvorfor de tre søskende ikke kunne bo hos hende, fordi det – efter hendes opfattelse – var farens skyld, at de var blevet anbragt. Sagsbehandleren fortalte moren, at der også var andre grunde til, at de var blevet anbragt, herunder at de tre søskende var blevet slået af moren, at de ikke havde fået mad nok, og at forældrene havde skændtes. Til det svarede moren, "at det er mine børns liv og de er vant til det". Moren fortalte desuden, at hun – når hun havde fået de tre store børn hjem – ville flytte til København, fordi hendes familie boede der.

Ved indstilling af 11. juli 2011 blev de tre søskende indstillet til samtaler på Psykologisk Center.

Socialrådgiveren fra Esbjerg Kommune skrev den 11. juli 2011 til moren, at Familieværkstedet havde oplyst, at moren ikke overholdt aftalerne om samtaler inden hjemgivelse, og hun erindrede moren om, at seriøs deltagelse i familiebehandling var et krav for, at de tre søskende kunne hjemgives.

Der blev i perioden 29. marts 2011 til 14. juni 2011/12. juli 2011 foretaget en børnefaglig undersøgelse af de tre søskende. Af konklusionen i rapporterne fremgår bl.a. følgende:

"I henhold til børneperspektiv, samt G's børns behov, formår G ikke at skabe en tryk og forudsigelig tilværelse for børnene pga. hendes samlede situation. Dermed kan børnene ikke hjemgives foreløbig, indtil G viser et stabilt samarbejde med Familieværkstedet samt stabiliserer hendes privat liv."

Den 1. september 2011 oplyste Psykologisk Center, at de tre søskende var kommet på venteliste, da det desværre ikke var muligt at tage dem ind i et forløb på dette tidspunkt.

Den 15. september 2011 blev der udarbejdet en handleplan for A og en handleplan for C. Dette fremgår af dokumenterne "Visitationsproces".

Den 5. oktober 2011 ringede moren til socialrådgiveren fra Esbjerg Kommune for at spørge, hvornår hendes tre børn kunne komme hjem at bo. Socialrådgiveren oplyste til hende, at de ikke kunne komme hjem, så længe hendes situation ikke var stabiliseret. Moren boede således stadig i en to-værelseslejlighed, hvilket ikke var hensigtsmæssigt for en familie med fire børn. Derudover er det i notatet bemærket, at moren havde svært ved at forstå sine tre børns særlige behov og ikke først tænke på sine egne.

Syd- og Sønderjyllands Politi indgav den 6. oktober 2011 en social indberetning til Esbjerg Kommune. I indberetningen står bl.a. følgende:

"(...)

Det anses dybt bekymrende, at disse børn endnu ikke har fået psykologhjælp. Mht. C vurderes, at det haster."

Den 19. oktober 2011 var moren til møde på Familieværkstedet. Af referatet fra mødet fremgår følgende:

"G er mest interesseret i at tale om, hvornår hun kan få sine børn hjemgivet, men vejledes om at der aktuelt ikke kan blive tale om hjemgivelse, da børnene vurderes væsentligt mere skadede end først antaget og derfor alle tre har et stort behandlingsbehov.

G (...) forstår ikke at hun ikke kan få børnene hjemgivet, idet hun siger; 'Jeg har ikke gjort noget forkert imod dem. (...) Og jeg har også rettigheder som mor.'

...

Vedr. rettigheder

G vejledes om hendes generelle rettigheder og om forskellen på en frivillig anbringelse og en tvangsmæssig anbringelse samt om, at hun principielt kan begære børnene hjemgivet, men at dette aktuelt vil medføre, at forvaltningen vil nægte hjemgivelse og forelægge sagen for Børn og Ungdomsvalget, der så træffer beslutning om, hvorvidt der er grundlag for en anbringelse uden samtykke."

Den 10. november 2011 blev der afholdt arbejds møde i forbindelse med, at de tre søskende skulle have psykologhjælp. Af referaterne fremgår bl.a.:

"Vedr. A oplyser Nordstjernen bl.a.:

...

Ved anbringelsen var det A, der agerede 'storebror' og tog ansvar, selv om han er yngre end B. Nu er rollerne ved at blive byttet om, så A ikke længere 'passer på' B.

A's overlevelses strategi er i høj grad at gemme sig i en 'osteklokke'.

A savner sin far (...).

...

Vedr. skolen

B og A går på samme klassetrin – i 4. klasse på Y-skolen.

De sidder alene i frikvartererne og kan ikke komme ind i de andre grupper (...)

De har begge oplevet mobning på skolen.”

”Vedr. B oplyser Nordstjernen bl.a.:

Det vil tage tid, før B 'åbner op'. Det kræver, at han får tillid til psykologen.

Både B og C udtrykker glæde over at de bor på Nordstjernen og ikke hos en af forældrene.

B har været meget lukket og søgt ro ved computeren eller fjernsynet. Han har fået det værelse, der ligger længst væk for at give ham ro.

Han gemmer sig, når der er konflikter – ligesom i en 'osteklokke'.

Der er pinlig orden på værelset før – nu kan der godt rode lidt! (...)

”Vedr. C oplyser Nordstjernen bl.a.:

Det vil tage tid, før C 'åbner op'. Det kræver, hun får tillid til psykologen.

Hun er blevet mere åben og glad de sidste 14 dage. Hun oplever, at hun har fået bedre kontakt med klassekammeraterne.

C er begyndt at sætte grænser for sig selv. (...)

Om alle tre børn står desuden, at de har brug for en afklaring vedrørende fremtiden, herunder nogle klare svar på, hvor de skulle bo.

Der blev den 16. november 2011 afholdt arbejds møde på Nordstjernen med henblik på at koordinere indsatsen i forhold til de tre søskende og for at sikre, at de tre søskende fik samme orienteringer, uanset om de fik dem fra Nord-

stjernen eller fra Familierådgivningen. Det fremgår af referatet, at "Børnene skal fortsat være anbragt, og der skal arbejdes på en flytning til et mere permanent anbringelsessted".

Om B oplyste akutinstitutionen bl.a. følgende:

"Det vil tage tid, før B 'åbner op'. Det kræver, han får tillid til psykologen.

Både B og C udtrykker glæde over at de bor på Nordstjernen og ikke hos en af forældrene.

...

Han gemmer sig, når der er konflikter – ligesom i en 'osteklokke'.

Der er pinlig orden på værelset før – nu kan der godt rode lidt! B er lidt tvangspræget i fht. oprydning og gemmer alle ting i den oprindelige indpakning."

Den 17. november 2011 afholdt familierådgiveren børnesamtale med de tre søskende. De blev orienteret om samvær og om, at de fortsat skulle være anbragt. Vedrørende flytning fra Nordstjernen til et permanent sted gav de tre søskende udtryk for, at det betød "rigtig meget" for dem alle tre, at de kunne forblive anbragt sammen. Familierådgiveren lovede dem at gøre alt, hvad hun kunne, for at finde et rigtig godt sted, hvor de kunne bo sammen. De tre søskende ville gerne vide, om de kunne nå at komme med Nordstjernen på ski-ferie i februar 2012. Det mente rådgiveren bestemt, at de kunne. (...)

...

Nordstjernen udarbejdede den 30. november 2011 en statusskrivelse vedrørende hver af de tre søskende. Statusskrivelsen skulle ses som et supplement til observationsrapporterne af 7. marts 2011.

I statusskrivelsen vedrørende A står i sammenfatningen følgende:

"Det er blevet meget tydeligt for os i den seneste periode at A har rigtig mange behov som ikke kan blive tilgodeset på en akutinstitution som Nordstjernen. Da A tydeligt viser, at han har svag identitet og tilknytningsevne. Han magter ikke ægte empati og bruger en pseudokontaktform til at opfylde egne behov.

Det er så vigtigt for A at få hjælp til at undersøge sit eget selvbillede. Ved at sætte fokus på, hvad der foregår inde i ham, kan han på sigt begynde

at se, hvad der foregår inde i andre og derved udvikle sine empatiske evner.

A har brug for hjælp til at mærke og sætte egne grænser. De er meget diffuse og kan i værste fald være farlige for ham, da han altid vil tilpasse sig situationen.

Derudover er alle A's strategier bygget op omkring det at overleve og klare sig. A tilpasser sig langt hen af vejen den situation han står i og ved præcis hvornår han opnår mest, ved fx at være pleasende, usynlig, bekymret, glad, vred, ked af det osv. Vi kan se, at det frustrerer A i høj grad, og specielt hvis strategien slår fejl.

A har brug for et professionelt behandlingsforløb for at kunne udvikle sig."

Om A's skolegang står i statusskrivelsen bl.a. følgende:

"A har i den sidste periode haft det svært i skolen. Han giver udtryk for at han ikke kan holde ud at være der og at der er ting der er svære. Han vil dog helst ikke snakke om disse ting og siger nogle gange at han ikke kan huske det.

...

Socialt går det meget op og ned. Han har meget svært ved at blive en del af børnegruppen derude, da der er store kulturelle forskelle. Desuden skiller han sig ud ved at være meget svingende i sit humør, hvor han nogle dage kan være en naturlig del af flokken, og andre dage har brug for at være sig selv.

...

Klasselæreren fortæller dog, at A er en gladere dreng end han var for et år siden. Han går ikke i ét med væggen, og tør sige noget i klassen. Han begynder at lukke mere op for sit eget jeg, og kan nu fortælle, at han har så meget vrede indeni som bare vil ud, men han ved ikke hvorfor."

Ligeledes fremgår det af statusskrivelsen vedrørende B, at det er blevet tydeligt for Nordstjernen, at B har "rigtig mange" behov, som ikke kan blive tilgodeset på en akutinstitution som Nordstjernen, og at B har brug for et professionelt behandlingsforløb for at kunne udvikle sig. Yderligere står bl.a. følgende:

"B er begyndt at føle sig tryk og derfor mener vi, at kunne se en mere nærværende og livsglad B for tiden. Han er en følsom dreng, der rummer

rigtig mange problemstillinger. Det er vores opfattelse, at der skal rigtig mange oplevelser af at blive set, hørt og respekteret, men også brud på handlemønstre, for at kunne grundlægge nye hensigtsmæssige strategier for B.

Som nævnt før er det vores opfattelse at B på mange måder har levet i en grænseløs familie, som ikke har respekteret ham som et lille individ med tanker, følelser og behov. Han har brug for hjælp til at skabe sin egen identitet samt oprette og fastholde egne grænser.

B har i høj grad været et barn der har tilpasset sig sine omgivelser. Selv mor fortæller, at B var sådan et 'nemt' barn, der aldrig skreg eller gjorde noget væsen af sig. B's strategier er bygget op omkring det, at 'gå i ét med tapetet' sandsynligt for at passe rigtig godt på sig selv. Vi ser, at B så småt er begyndt at vælge andre strategier.

B har brug for et professionelt behandlingsforløb, for at kunne udvikle sig."

Om C skrev Nordstjernen i statusskrivelsen af 30. november 2011 bl.a:

"I forhold til C's observation er der ikke sket betydelige ændringer. Hun er stadig den person, som er beskrevet. Vi synes dog, at hun i perioder er dårligere end beskrevet og i andre perioder blomstrer hun så op igen. Der er ikke noget mønster på, hvorfor eller hvornår hun liver op. Når vi beskriver, at hun i perioder er dårligere, så tænker vi på, at hun lukker meget af. Hun har svært ved at begå sig med andre mennesker og når hun lukker af, kan det virke som om hun er meget uhøflig, fx hvis nogen spørger om noget og hun så ikke svarer.

Vi er i tvivl om hvor dybe relationer C har og danner med andre mennesker. Vi ved, at hun er knyttet til sine brødre og G, men er i tvivl om hun knytter sig til andre. (...)"

Den 19. december 2011 traf Esbjerg Kommune afgørelse om fra den 1. januar 2012 at flytte morens samvær med hendes børn til en samværslejlighed. I begrundelsen herfor henviste kommunen til morens nært forestående fødsel. Afgørelsen blev den 20. december 2011 sendt til moren. Moren blev ligeledes den 21. december 2011 mundtligt gjort bekendt med afgørelsen.

Hun var ked af ændringen, da hun hverken forstod, hvorfor hendes børn var anbragt, eller hvorfor hendes samvær skulle ændres. Moren blev vejledt om klagemuligheden, men ville ikke gøre brug af denne.

...

Den 4. januar 2012 sendte en pædagog fra Nordstjernen en e-mail til familiebehandleren. I e-mailen beskrives, at der dagen forinden havde været en voldsom reaktion fra A, da han skulle hjem fra samvær med sin mor. Han havde grædt og holdt om sin mor. Han skrev sammen med pædagogen et brev til familiebehandleren om, at han ønskede mere samvær med sin mor.

Moren ringede igen den 5. og 6. januar 2012 til Esbjerg Kommune for at udtrykke sin utilfredshed over, at samværet skulle foregå i en samværsløjlighed. Hun ønskede dog fortsat ikke at benytte sin klagemulighed. Moren udtrykte bekymring for C, som hun syntes opholdt sig for meget på sit værelse og for lidt sammen med veninder.

Den 16. januar 2012 blev morens ønske om udvidelse af samværet, således at de tre søskende igen på skift kunne komme hjem på samvær, drøftet på et teammøde i Esbjerg Kommune. Der var enighed om at fastholde samværet. Moren blev meddelt afgørelsen mundtligt og forespurgt, om hun ønskede en skriftlig afgørelse, således at hun kunne klage. Det ønskede hun ikke.

Den 19. januar 2012 blev der afholdt statusmøde på Nordstjernen. Af referatet fra mødet fremgår bl.a. følgende:

"Fremtidsforhold

...

Der arbejdes på at finde et opholdssted, der kan rumme og tilgodese alle tre børns behov, så de kan videreanbringes sammen.

Dette er også børnenes egne ønsker.

Mor er umiddelbart uforstående overfor at børnene ikke kan bo hos hende, hvilket giver anledning til lang snak om hvad børnene har brug for. Mor ønsker for sine børn at de må få et godt liv og får i samtalen en vis forståelse for at hun måske ikke kan tilgodese alle deres behov.

Om kontakten mellem mor og børn i de 15 måneder børnene har været anbragt, oplever Nordstjernen, at der er sket en positiv udvikling i familiens relationer og at mor har meget godt at give sine børn følelsesmæssigt.

Set i relation til børnenes øvrige behov, vurderes børnene at have brug for en målrettet professionel indsats, for at give dem de bedste muligheder for at kunne klare sig godt fremover.

Mor får i mødeforløbet bedre forståelse for Nordstjernens synspunkter og vigtigheden af at hun overfører sine børn, tydeligt viser at hun bakker op om de hjælpeforanstaltninger der iværksættes.

Mor er også glad for den støtte hendes børn kan få og hun er enig i at der arbejdes på en videreanbringelse. Mor fastholder også at hun måske senere bliver i stand til selv at varetage sine børns behov fuldt ud."

Esbjerg Kommune traf den 16. februar 2012 afgørelse om, at morens samvær med børnene fremover skulle foregå på (...). Af referatet fremgår, at børnene på daværende tidspunkt havde opholdt sig på Nordstjernen i 17 måneder, og at der skulle tages stilling til videreanbringelse. Yderligere fremgår det, at "Faglig Enhed finder egnet opholdssted, hvor børnene kan bo samlet".

Den 7. marts 2012 var der arbejds møde på Psykologisk Center med det formål at indsamle størst mulig viden om, hvad de tre søskende havde behov for, når der skulle findes et mere permanent opholdssted til dem.

Den 8. marts 2012 sendte kommunens sagsbehandler en skriftlig anmodning om et egnet opholdssted til Børnecenter Familiepleje, "idet C, B og A nu har været på Esbjerg Kommunes akutinstitution Nordstjernen i 17 måneder og trænger til at komme til et mere permanent opholdssted".

Der foreligger handleplaner af 14. marts 2012 for alle tre børn. Handleplanerne blev bl.a. udarbejdet til brug for Børnecenter Familieplejes matchning med et nyt opholdssted. Om alle tre børn står, at de er behandlingskrævende, og at de har behov for at være døgnanbragt i et lille trygt miljø med meget varme og omsorgsfulde voksne.

Den 24. april 2012 blev der afholdt arbejds møde med familieplejekonsulenten med henblik på drøftelse af sagen og fremskaffelse af egnet opholdssted for de tre søskende. Ifølge den pædagogiske konsulent blev der arbejdet på at oprette et lokalt tilbud.

Den 3. maj 2012 blev der afholdt børnesamtale med alle tre søskende. Af journalnotaterne vedrørende samtalen fremgår bl.a. følgende:

"Jeg har et par ting, jeg gerne vil tale med børnene om:

- Flytning fra Nordstjernen, hvor jeg fortæller børnene, at der arbejdes på at købe et hus her i Esbjerg, hvor de kan bo sammen alle tre og sammen med tre andre børn.

Det bliver de alle tre glade ved at høre, fordi de gerne vil flytte fra Nordstjernen, selv om de har været glade ved at bo der.

C vil også gerne blive boende i Esbjerg, fordi hun gerne vil blive på Y-skolen.

...

Generelt giver C udtryk for at have det godt – både på Nordstjernen og i skolen, hvor hun har skiftet klasse og er rigtig glad for det.

C fortæller også, at hun er blevet meget bedre til matematik efter hun er kommet i en ny klasse.

C er godt tilfreds med samværet med mor.

C har efter eget ønske ingen kontakt til far."

"Det er især for A blevet sværere at bo på Nordstjernen efter der er flyttet nogle nye børn ind i huset, som han synes er irriterende.

...

Generelt giver A udtryk for at have det godt – både på Nordstjernen og i skolen."

Den 6. juni 2012 sendte en pædagog fra Nordstjernen en e-mail til familierådgiveren, hvori der bl.a. stod følgende:

"Vores børn (...) er meget frustrerede over, at de ikke ved hvornår de skal flytte. De mener, at der er sagt, at de skal flytte her i sommer, måske har de brug for endnu en forklaring. Specielt A viser at han er i stor sorg over hans livssituation og han har brug for at få styr på det kaos der er i hans hoved, han spørger til dig."

Familierådgiveren svarede i en e-mail samme dag, at der blev arbejdet på en lokal løsning – sandsynligvis i bydel Æ – og at forslaget på dette tidspunkt lå til politisk godkendelse. Hun ville gerne komme og tale med de tre søskende om det. Den 18. juni 2012 svarede en pædagog fra Nordstjernen, at familierådgiveren kunne komme og tale med de tre søskende om det, når hun havde tid.

I en e-mail af 22. juni 2012 skrev en psykolog, der havde haft samtaler med de tre søskende, til familierådgiveren:

"Tiden løber jo, men jeg tænker, at det er ret vigtigt at få nogle gedigne aftaler på plads ift. B's skoletilbud.

Det har været på tale, at B måske skal skifte til Ø-skole, men der er jo ikke faldet noget endegyldigt på plads ift., hvor (...) børnene skal bo permanent. Så er det sandsynlige scenarie ikke, at han fortsætter på Y-skolen?

I så fald vil jeg hurtigst muligt kontakte Y-skolen og få arrangeret et møde inden alle går på ferie – mhp. at B kan få et andet undervisningstilbud end det, han aktuelt er i – i en mindre klasse, med tættere voksenstøtte, reduceret skema eller hvad man nu kan blive enige om."

Familierådgiveren skrev senere samme dag i en e-mail, at Børn og Familieudvalget dagen før godkendte etablering af en opvækstinstitution, og at hun håbede, at det ikke varede så længe, før de tre søskende kunne flyttes. Hun spurgte desuden psykologen, om de tre søskende kunne blive på Y-skolen, indtil de vidste nøjagtig, hvor institutionen skulle ligge.

Lederen fra Nordstjernen skrev herefter i en e-mail af 25. juni 2012 bl.a.:

"Dejligt at udvalget nu har sagt ja til etablering af ny afdeling, da det er væsentligt for at vi kommer videre. Jeg håber så at det er huset i bydel Æ der er på tale og at nogen har styr på det praktiske vedr. køb eller leje. Til statusmødet på PCBU snakkede vi om at vi ikke kunne komme videre før der var 100 % vished for hvor børnene skulle bo rent fysisk. Hvis det kunne nås kunne det så være en mulighed i forbindelse med skoleferien, at afsøge ny skoleplacering af børnene ud fra en konkret vurdering af deres behov. Specielt vidste vi at B havde brug for et ændret skoletilbud. Ikke ud fra geografi, men ud fra behov med mulig hensyntagen til geografi.

Dagen efter statusmødet på PCBU, afholdtes stormøde på Y-skolen, så der foreligger helt friske vurderinger. Jeg deltog ikke men har forstået at A og C trives, så der ikke er brug for ændringer aktuelt. B derimod profiterer ikke af at være i en klasse som nu. (...)"

Den 9. juli 2012 var der planlagt statusmøde, men moren udeblev. Der blev i stedet afholdt et kort arbejdsmøde bl.a. vedrørende flytning.

Familierådgiveren fra Esbjerg Kommune afholdt den 10. juli 2012 en samtale med de tre søskende. I referatet står vedrørende flytning bl.a. følgende:

"Børnene glæder sig meget til at flytte fra Nordstjernen og spørger til, hvor huset ligger og hvornår de skal flytte.

C, B og A orienteres om at der arbejdes på at købe et hus, hvor de kan bo sammen med nogle andre børn – evt. en anden søskendeflok, og at vi

satser på de kan flytte i november/december måned. Vi taler om, hvorfor det tager så lang tid, nabohøring, istandsættelse m.m.”

Den 10. juli 2012 skrev en psykolog til bl.a. familierådgiveren i Esbjerg Kommune:

”Selvom A og C ikke umiddelbart har behov for særlige støtteforanstaltninger ift. deres skolegang, har vi vurderet, at det vil være en god idé, at holde møde med skolen målrettet hver enkelt barn. Det giver en anden mulighed for på mere indgående vis at få udvekslet vigtige oplysninger vedrørende børnenes individuelle behov, ressourcer og svagheder. Vi afventer at høre mere fra (...) i løbet af august eller september.

Jeg har forstået på (...) at det godt kan lade sig gøre at få etableret særlige støtteordninger til B, selvom der normalt kun visiteres til den slags én gang om året (januar måned).”

Familierådgiveren svarede den 11. juli 2012 bl.a., at B og A var meget opsatte på at skifte skole snarest muligt. Familierådgiveren skrev, at hun havde talt med dem dagen før, og at det var skoleskifte, som fyldte mest hos dem.

Den 11. juli 2012 blev der afholdt arbejds møde på Psykologisk Center. Ifølge oplysningerne i referatet var det et ”langt sejt træk” at hjælpe C, og hun blev beskrevet som ”utrolig angst”. Ifølge personalet på Nordstjernen var hun begyndt at sove med døren lidt åben, og det så personalet som ”en lille åbning imod livet”.

Af et notat af 20. juli 2012 fremgår bl.a. følgende:

”PCBU siger det er et langt sejt træk at hjælpe A.

Han har nogle overlevelsesstrategier, som meget går på, hvad kan jeg få ud af det – rent materielt?

A har brug for at vinde i spil.

Det er vigtigt at spejle ham, vise ham, at der er en lille dreng inden i.

A kan godt sige fra og er begyndt at vise følelser – tristhed og ked af det hed.

Det er små åbninger, men de er der. Der sker en udvikling i fht. at vise følelser.

...

A 'spiller' de voksne ud mod hinanden – er ex glad ved (...) men hader hans kvindelige makker.

Det er svært at vurdere, hvad der er tilpasning, og hvad der er 'den rigtige' A.?

A er begyndt at distancere sig fra pædagogerne på Nordstjernen, fordi han ved, de skal flytte."

Den 24. juli 2012 var der indkaldt til statusmøde, men de tre søskendes mor udeblev igen, og derfor blev der afholdt et arbejds møde vedrørende skoleplacering og samvær med faren.

Den 28. juli 2012 var moren ikke hjemme, da de tre søskende skulle hjem til hende på samvær. Ifølge moren havde hun misforstået aftalen om samvær.

Viceskolelederen fra Y-skolen sendte den 24. august 2012 en underretning med følgende indhold til Esbjerg Kommune:

"Efter næsten to års anbringelse på Nordstjernen, er A og B og deres søster C stadig på stedet. Jeg ser på skolen to drenge, med tydelige tegn på frustration og mistro, og er meget bekymret for deres trivsel og udvikling. I dag udartede det sig i, at A fra morgenstunden forlod skolen, for at tage ned til sin mor. Da jeg fandt ham og fik ham ind i bilen, brød han sammen i gråd og sagde, at han ikke længere kan holde ud at bo på Nordstjernen. 'Alle andre børn kommer videre fra Nordstjernen, men vi kommer ingen vegne.' Citat A.

B sidder i alle elevpauser på kontoret da han ikke kan magte og overskue kontakten med andre børn."

Af referatet fra et "sc-møde" den 3. september 2012 fremgår, at hverken C eller A bør skifte skole. Vedrørende B står, at der skal arbejdes på at bedre hans trivsel.

Familiebehandleren kontaktede den 7. september 2012 den pædagogiske konsulent vedrørende tidsperspektivet i forhold til etablering af opvækstmiljøet, så de tre søskende kunne flyttes fra Nordstjernen. Konsulenten oplyste, at der havde været afholdt nabo høring, og at der i den følgende uge var inviteret til et dialogmøde med politikerne, så hun håbede på en afklaring. Konsulenten bemærkede, at dette var vigtigt, da både de tre søskende og samarbejdspartnerne omkring dem var ved at være temmelig utålmodige.

I et brev af 14. september 2012 til den pædagogiske konsulent og familiechefen henviste familiebehandleren til skolens underretning modtaget 26. august

2012. Hun skrev, at de tre søskende – når hun havde samtaler med dem – spurgte meget til, hvornår de skulle flytte, og hun oplevede, at de trængte hårdt til at komme væk fra Nordstjernen, som jo ikke var tænkt som et permanent bo-tilbud.

Hun skrev yderligere, at lederen af Nordstjernen bakkede op om, at de tre søskende trængte meget til at komme væk fra Nordstjernen. Ifølge lederen var det hårdt for dem at opleve den store udskiftning på Nordstjernen med nye børn, der vendte op og ned på dagligdagen og til tider gjorde huset kaotisk. Ifølge lederen af Nordstjernen havde de tre søskende både behov for at flytte opholdssted og skifte skole snarest muligt.

I en e-mail af 20. september 2012 skrev en ansat fra Nordstjernen til familierådgiveren, at han glædede sig til at høre nyt angående de tre søskendes fremtid. I en e-mail af 21. september 2012 skrev familierådgiveren tilbage, at kommunen, for så vidt angik flytningen, afventede et møde i planudvalget den 8. november 2012. Hun skrev desuden, at hun pressede på alt det, hun kunne, for en hurtig løsning.

Den 4. oktober 2012 blev der efter ønske fra de tre søskende afholdt en børnesamtale på Nordstjernen. Familiebehandleren talte med dem om, hvorfor det tog så lang tid, når det var kommunen, der skulle købe et hus, og om deres håb om en snarlig afklaring. Familiebehandleren skrev i notatet fra samtalen bl.a., at "Det tager bare så lang tid at etablere et sådant opvækstmiljø, selv om der er givet politisk tilsagn, og børnene trængte til en afklaring, så de ved nøjagtigt, hvor de skal bo fremover".

I et referat fra et skolemøde den 15. oktober 2012 vedrørende B står, at B er meget svag fagligt, og at han stort set ingen relationer har til resten af klassen. Vedrørende bositionen står, at næste trin er et planmøde den 8. november 2012.

Ved afgørelse af 26. november 2012 bevilgede Esbjerg Kommune samvær, således at de tre søskende kunne være hos moren fra den 24. til den 25. december 2012.

Den 27. november 2012 var der samarbejds møde på Y-skolen vedrørende A. I referatet står bl.a.:

"Status på skolen:

A er meget svingende. For tiden ses tegn på oprør, hvilket klasselæreren ser som et sundhedstegn. (...)

Rådgiver:

Moren har kun ringe forståelse for hele situationen omkring børnene, forstår ikke andres behov. Føler ikke egen andel i børnenes nuværende situation.

...

Det fremtidige bosted er ikke endeligt afgjort.

Fra skolens side kan vi klart anbefale fremtidig bolig i distriktet, idet børnene har det godt på Y-skolen og ville kunne nyde godt af at have kammerater i nærmiljøet."

Den 11. december 2012 blev der afholdt statusmøde på Nordstjernen. Af referatet fremgår bl.a. følgende:

"A:

...

Rådgiver informerer mor at børnene ikke bliver hjemgivet til hende, dette bliver mor meget oprørt over at høre. Mor bliver grundig informeret om hvad der ligger til grund for at hun ikke kan få hendes børn hjem og bo. Nordstjernen informerer om hvordan A trives på Nordstjernen og i skolen. A svinger rigtig meget, han er trist når han gerne vil opnå noget ved f.eks. komme senere i seng, men at han det meste af tiden er glad og er rigtig glad for, at være sammen med de andre børn der bor på Nordstjernen.

B:

...

Nordstjernen fortæller at B udvikler sig rigtig meget og han er begyndt at lukke verden ind, han er blevet mere åben for indlæring og begynder spirende at interessere sig for sociale kontakter.

Rådgiver fortæller at der arbejdes sammen med PPR på at finde et skoletilbud der passer til B's behov. Nordstjernens oplevelse er at B har utrolig meget brug for et skoleskifte så hurtigt som muligt, da han ikke trives i skolen.

C: Nordstjernen fortæller at C er i en rigtig god udvikling. Hun har flyttet klasse som har gjort at hun er meget mere sammen med sine klassekammerater og hun har desuden holdt en fest for pigerne i klassen."

Under statusmødet gav moren udtryk for, at hun ikke syntes, at det var nok samvær, hun havde fået bevilget i julen. Rådgiveren ville drøfte en udvidelse af samværet med sit team.

Den 12. december 2012 blev der afholdt skolemøde på Y-skolen. Om A står bl.a. følgende:

"A 'svinger' lidt pt. Der er lidt oprør i ham lige nu.

Han udvikler sig fagligt men forsinket i fht. gennemsnittet. (...)

A savner mor meget og truer med at stikke af. A 'bruger' sin situation – det at han er anbragt/spiller på det. Hans ked af det hed opleves ofte som spil for galleriet og et forsøg på at opnå noget.

...

A er i en god udvikling men har stadig meget vrede i sig. Han 'holder på sig selv' følelsesmæssigt.

...

A har meget brug for at få en afklaring på bosituationen, der pt. afventer politisk stillingtagen."

Der foreligger en handleplan af 12. december 2012 for A, en handleplan af 12. december 2012 for C og en handleplan af 13. december 2012 for B. I handleplanerne står bl.a., at der bliver arbejdet på at etablere et opvækstmiljø, hvor de tre søskende kan vokse op sammen.

Den 8. januar 2013 var moren på Familierådgivningen i Esbjerg Kommune til partshøring og underskrift af de tre søskendes handleplaner. Moren sagde, at hun helst ville have de tre søskende boende hos sig, men at hun erkendte behovet for anbringelse og ville samarbejde derom.

Den 16. januar 2013 meddelte den pædagogiske konsulent til familiebehandleren, at huset i bydel Æ var købt, og at de tre søskende skulle være med til at tage stilling til farver, inventar m.m.

Den 29. januar 2013 var der skolemøde på Y-skolen. Af referatet fremgår, at B var indstillet til "DUS" med henblik på et specialtilbud det følgende skoleår.

Familiebehandleren holdt den 4. marts 2013 børnesamtale. Familiebehandleren og lederen af Nordstjernen drøftede pr. e-mail den 5. februar 2013, hvornår det ville være mest hensigtsmæssigt at informere de tre søskende om

flytningen. De nåede frem til, at de burde vente, idet ventetiden ellers ville blive for lang for de tre søskende.

I referatet fra samtalen den 4. marts 2013 står bl.a. følgende:

"D.d. afholdt børnesamtaler på Nordstjernen mhp. at orientere C, B og A om, at det er besluttet at de skal flytte til et permanent opvækstmiljø på vej X midt i april 2013.

Børnene har opholdt sig på Nordstjernen, der er en akut institution i næsten 2 ½ år og har længe efterspurgt, hvornår de skulle flytte, fordi de jo har set andre børn flytte ud fra Nordstjernen.

Vi har tidligere talt om, at Esbjerg Kommune var i gang med at købe et hus, hvor de skulle bo sammen med tre andre børn, så de spørger straks jeg ankommer, om de skal flytte nu? Hvilket jeg kan bekræfte.

...

Senere samme dag orienteres moren om børnesamtalen og giver skriftligt samtykke til flytningen. Moren tilkendegiver ligesom børnene, at hun glæder sig til de skal flytte."

Nordstjernens leder måtte den 2. april 2013 anvende magt over for A, da han angreb en af de andre drenge.

Den 15. april 2013 flyttede de tre søskende fra Nordstjernen og ind på opvækstmiljøet (...).

I et journalnotat af 12. juni 2013 vedrørende statusmøde om A står bl.a. følgende:

"A skal begynde på Ø-skole d. 17.6.13. (...)

A går i forbindelse med skoleskiftet en klasse om og begynder i 4.kl.- 5. kl. efter sommerferien.

...

A har et godt hoved og kan sagtens rykke fagligt."

I en udateret udviklingsplan for B står, at B er flyttet fra akutinstitutionen, og at der er fundet et nyt skoletilbud til ham. (...)

Den 17. juni 2013 startede A på en ny skole i bydel Æ.

Sagsfremstilling vedrørende D og E

E, født (...), og D, født (...), har samme mor, men ikke samme far. (...) Familien blev den 12. april 2011 visiteret til familiebehandling. Hensigten hermed var at hjælpe forældrene til at skabe en tryk, struktureret, forudsigelig og kærlig barndom for deres børn. Umiddelbart efter visiteringen flyttede moren H og E's far I fra hinanden.

Efter modtagelse af en underretning fra E's børnehave den 6. september 2011 og samtaler med begge forældre samme dag blev det besluttet at anbringe D akut på Nordstjernen. D var på det tidspunkt 6 år. E var hjemme hos sin far. Efter et hjemmebesøg hos E's far besluttede Esbjerg Kommune den 9. september 2011 ligeledes at anbringe E på Nordstjernen. E fyldte to dage efter 4 år. Begge forældre gav samtykke til anbringelse af drengene. Hensigten med anbringelsen var at observere, hvordan D og E fungerede socialt, emotionelt og pædagogisk, således at kommunen kunne finde frem til, hvilken konkret støtte og hjælp børnene havde brug for.

Der foreligger i sagen en afgørelse af 8. september 2011 om anbringelse af D og E på Nordstjernen.

Allerede den 9. september 2011 blev der udarbejdet en handleplan for D.

Den 28. september 2011 blev der afholdt møde på Nordstjernen med socialrådgiveren, to ansatte og forældrene. Anbringelsesgrundlaget og handleplaner blev gennemgået, ligesom der blev talt om praktiske forhold og samvær.

Socialrådgiveren indstillede den 9. november 2011 begge drenge til Psykologisk Center.

Der foreligger samværsaftaler for begge forældre af 22. december 2011. Der var tale om støttet samvær.

Den 6. januar 2012 modtog Esbjerg Kommune et brev fra D, hvori han skrev, at han gerne ville være mere sammen med sin mor, og at han gerne ville se sin fars nye hjem. Han ville desuden gerne snart hjem til sin mor at bo.

Den 20. januar 2012 blev der udarbejdet en handleplan for E.

Af en statusudtalelse af 8. februar 2012 fra D's skole, Å-skolen, fremgår om D bl.a.:

"Meget usikker og gør sig store bekymringer omkring sin fremtid – i forhold til hvad der skal ske med ham.

...

For det meste er D opfyldt med bekymringer og frustrationer og angst, som giver sig udtryk i en uhensigtsmæssig adfærd og kommunikation og fremstår som meget motorisk urolig og forstyrrende i fællesskabet – dette hindrer undervisning for ham selv og resten af klassen.

...

Vi ser en dreng, som er inde i en negativ udvikling. Pt. har han svært ved at komme igennem en almindelig skoledag. Føler sig hurtigt tilsidesat og overset. Udtrykker et stort savn.

...

Vi ser en humørsvingende dreng, som har stort behov for hjælp og afklaring på fremtiden.”

Den 8. februar 2012 var der opfølgingsmøde vedrørende anbringelsen af D. Af referatet fremgår bl.a.:

”Pædagogen J fortæller, at de ser en anderledes D end i starten af anbringelse. I starten af anbringelse forsøgte D at tilpasse sig rigtig meget, men nu kan man se hans faktiske jeg. D kommer tit ofte i konflikt med både børn og voksne, hvilket er et tegn på at D ikke har det godt med sig selv. D har givet udtryk for J, at han ikke føler sig elsket af hans forældre.

...

J betoner, at D har brug for psykologisk hjælp omgående.

...

Han savner utroligt meget sin mor H og han vil gerne flytte hjem igen.

...

Aftaler

Rådgiveren kontakter PCBU med henblik på psykologisk hjælp til D samt H. (...)”

Den 9. februar 2012 afholdt socialrådgiveren en børnesamtale med D. D fortalte bl.a., at han trivedes på Nordstjernen, at han savnede sine forældre, at han gerne ville have mere samvær med sine forældre, og at han gerne ville flytte hjem til sin mor. D fortalte desuden, at han havde sendt et brev til social-

rådgiveren. Hun bekræftede, at hun havde modtaget brevet, og sagde, at hun ville svare på det. Det virkede D glad for at høre.

Den 20. februar 2012 blev morens ønske om, at D ikke skulle have samvær med E's far, men derimod mere samvær med hende, drøftet i Esbjerg Kommune. Morens anmodning kunne ikke imødekommes. Derimod fandt kommunen det vigtigt at tale med D og finde ud af, hvordan han oplevede samværet med E's far, og hvad hans ønske var. Kommunen bemærkede, at Familierådgivningen i henhold til lovgivningen havde "opgaven med at støtte D i at bibeholde rigtige eller betydningsfulde relationer".

Nordstjernen afgav den 14. marts 2012 en observationsrapport vedrørende D. Af konklusionen fremgår bl.a. følgende:

"D har trods sine 7 år oplevet mange svigt og omvæltninger. (...) Trods dette har D nogle klare savn til sine forældre, som giver anledning til stor smerte hos ham. Dette anser vi for en sund reaktion, idet der også har været gode perioder i hjemmet, hvor D har fået omsorg og nærvær. (...) (...) Det vurderes at det vil kræve tæt voksenstøtte, såfremt han skal kunne fastholdes i en positiv og fremadrettet udvikling.

Vi vurderer, at D's behov for kontrol og at tage ansvar er stort. Det ville være godt for D, at hans behov herfor blev reduceret. Dette forudsætter en større grad af indre ro, der kan styrke hans selvværd og selvtillid. Vi vurderer at størst mulig grad af tryghed, stabilitet og forudsigelighed vil styrke en sådan udvikling."

Den 28. marts 2012 var der møde på Nordstjernen vedrørende gennemgang af observationsrapporten. Moren syntes ikke, at børnene skulle flytte hjem, hverken til E's far eller til hende. Socialrådgiveren oplyste, at D og E's fremtid ville blive drøftet på teammøde i samråd med den faglige koordinator.

Den 30. april 2012 imødekom Esbjerg Kommune morens ønske om en uges sommerferie med drengene.

I den faglige vurdering i den børnefaglige undersøgelse af 12. maj 2012 vedrørende D står:

"D betragtes som en omsorgssvigtet og truet barn i sin udvikling pga. forældrenes utilstrækkelige omsorg samt psykiske problemer. (...) Anbringelsen har været nødvendigt uden for eget hjem, eftersom problemerne i familien har ikke kunnet løses med andre type af foranstaltninger. (...)

De tidligere iværksatte foranstaltninger har ikke været tilstrækkeligt for at undgå en anbringelse udenfor hjemmet. Forældrene har modtaget hjælp

i form af hjemmehos støtte samt individuelle samtale, hvor man arbejder med at styrke forældrenes forældrekompetence i henhold til Serviceloven § 52.3.3.

På baggrund af den ovenstående analyse samt beskrivelse af familien reel problemstillinger vurderes det at D og hans brug for anbringelse for at sikre hans omsorg og udviklingsmæssige behov tilgodeses i henhold til Serviceloven § 52.3.7.

U.f. rådgiver anbefaler en socialpædagogisk opholdssted for D, eftersom hans emotionelle samt udviklingsmæssige vanskeligheder anses være behandlingskrævende."

Ifølge et notat i kommunens journal foreligger der en handleplan af 11. maj 2012 vedrørende D.

Den 31. maj 2012 skrev en socialrådgiver (vikar) til lederen af Nordstjernen, at E's far havde ringet for at høre, hvad der skulle ske med E. Faren havde oplyst, at han tidligere havde fået oplyst af en socialrådgiver, at E skulle undersøges psykologisk. Det kunne vikaren imidlertid ikke se i sagsakterne.

Lederen af Nordstjernen svarede den 4. juni 2012 bl.a., at Nordstjernen var "rigtig glad" for henvendelsen, da der i sagen var meget brug for rådgiverens styring og koordinering, og at håndteringen af sagen "helt enkelt ikke havde været i orden" i anbringelsesperioden. Lederen skrev, at Nordstjernen fandt det vigtigt, at begge drenge fik et behandlingstilbud, og fandt det meningsfuldt at udarbejde psykologundersøgelser. Den tidligere rådgiver i sagen havde ikke refereret sine beslutninger om psykologundersøgelser og legeterapi. Vikaren skrev den 6. juni 2012, at hun nu ville visitere til PCBUE, så begge børn kunne blive undersøgt. Efterfølgende bevilgede Esbjerg Kommune en psykologisk udredning af D.

Den 4. juni 2012 spurgte en familiekonsulent på vegne af E's far socialrådgiveren (vikar), hvad der skete i sagen.

Den 7. juni 2012 skrev lederen af Nordstjernen bl.a. følgende til socialrådgiveren (vikar):

"Ang. Psykologundersøgelse, og at en beslutning om hvad der videre skal ske, må afvente denne, kan jeg til dels følge dig. Jeg tror at problemet her er at man på ledelsesniveau i myndighed, af flere grunde forsøger at nedbringe opholdstiden på akutinstitution. Dels er det hårdt for børn at bo her længe og dels lægges der beslag på pladser som der er brug for til netop akutte anbringelser.

Vil man i børnesagerne supplere vores pædagogiske observation med en psykologisk udredning, bør denne igangsættes ved anbringelsens start, da det ellers er vanskeligt at få tidsperspektiverne til at passe sammen.”

Socialrådgiveren (vikar) havde den 12. juni 2012 en samtale med moren om bl.a. samvær og om, at kommunen ville finde et opholdssted til de to drenge. Moren søgte desuden om bevilling af sommerferiesamvær.

Ligeledes den 12. juni 2012 var der opfølgningsmøde på Nordstjernen. Det fremgår af referatet, at vigtigheden af, at der snart blev fundet en anden placering til D, blev drøftet, da han ikke længere profiterede af at være på Nordstjernen. D var færdigudredt, og han skulle til et lille opholdssted, hvor også E kunne bo. Det blev aftalt, at socialrådgiveren skulle sende sagen til Faglig Enhed, og at hun skulle rykke for udarbejdelse af en psykologisk undersøgelse.

Den 15. juni 2012 skrev socialrådgiveren (vikar) bl.a. til lederen af Nordstjernen, at hun nu havde sendt sagen til Faglig Enhed med henblik på at finde et mindre opholdssted til begge drenge.

I e-mails af 15. og 17. juni 2012 skrev lederen og en pædagog fra Nordstjernen, at de var "rigtig glade" for, at socialrådgiveren (vikar) var kommet på sagen, og at der nu blev handlet.

Der blev den 21. juni 2012 afholdt børnesamtale med D. D fortalte bl.a., at det var godt at bo på Nordstjernen, men at han savnede sin mor og allerhelst ville hjem til hende at bo. Socialrådgiveren talte med D om, at kommunen var ved at finde et nyt opholdssted til ham og hans bror og om ændringer i samværet med moren og E's far.

Ved afgørelse af 21. juni 2012 meddelte Esbjerg Kommune afslag på morens ansøgning om en uges ferie uden støtte med drengene. I en e-mail af 22. juni 2012 udtrykte moren stor utilfredshed med afgørelsen.

Den 3. juli 2012 var socialrådgiveren (vikar) på hjemmebesøg hos moren for at oplyse, at kommunen var ved at finde et socialpædagogisk opholdssted til drengene. Moren underskrev samme dag en samtykkeerklæring vedrørende støttet samvær og anbringelse på et mindre opholdssted med henblik på behandling. Hun ønskede ikke længere at klage over afgørelsen om samvær i ferien.

Der blev udarbejdet en forældrehandleplan af 4. juli 2012.

Den 5. juli 2012 oplyste en psykolog fra PCBU, at den psykologiske undersøgelse ville blive påbegyndt efter sommerferien. Der var drøftelser om, hvorvidt der skulle foretages en undersøgelse eller behandling af drengene.

I sagen ligger en udateret afgørelse om samvær, som ifølge afgørelsens indhold gjaldt fra den 18. juli 2012, og indtil drengene ville blive anbragt på et opholdssted.

Den 20. juli 2012 fremsendte socialrådgiveren (vikar) den børnefaglige undersøgelse og handleplanen vedrørende D til moren, idet vikaren ikke kunne se, at moren tidligere havde været partshørt vedrørende disse dokumenter.

Socialrådgiveren (vikar) bad den 27. juli 2012 en psykolog om at udarbejde en forældrekompetenceundersøgelse af moren og E's far. Vikaren skrev, at hun var vikar, og at hun denne dag havde sidste arbejdsdag i kommunen.

Den 31. august 2012 blev der afholdt formøde på PCBU med henblik på psykologisk udredning af D og E.

Den 4. september 2012 ringede moren til Esbjerg Kommune og fik bevilget to timers samvær i forbindelse med hver af drengenes fødselsdage.

E's far var den 22. oktober 2012 til statusmøde på Familieværkstedet. Det fremgår af mødereferatet, at faren havde gået til samtaler, og at der skulle tages stilling til det videre forløb. Faren ønskede ikke at give samtykke til, at E kunne flyttes til en anden institution, idet han ønskede at få ham hjem at bo. Det mente han, at han tidligere var blevet lovet.

Den 30. oktober 2012 lå rapporten vedrørende psykologisk undersøgelse af E færdig. I konklusionen stod følgende:

"Som det fremgår af ovenstående er E en fuldt ud normalt begavet dreng med gode kognitive forudsætninger for udvikling og indlæring.

Han bærer dog præg af, at hans tidlige opvækst har været kendetegnet af perioder med udpræget mangel på stabilitet, forudsigelighed og den tryghed, der ligger i at mærke, at de voksne automatisk og uden nogen form for forbehold tager sig af, rummer og håndterer de udfordringer, der naturligt følger med en hverdag i en familie.

E er en sensitiv og sårbar dreng, der ikke som en selvfølge besidder troen på at blive set, hørt og forstået i sine følelser og behov. Familiesituationen, kombineret med H's følelsesmæssige ustabilitet, har i perioder bragt E i situationer, hvor han har følt sig overset eller direkte afvist på sine følelser.

Han er overfølsom over for stressende påvirkninger, og har i bestræbelserne på at passe på sig selv og opnå kontrol udviklet nogle strategier, som i hovedtræk har til formål at komme væk fra det ubehagelige, som han ikke ved, hvordan han skal håndtere. Når han mærker sin sårbarhed igennem enten sorg eller angst, reagerer han således typisk med en stærk vrede, der har til formål at skræmme det eller den væk, der aktuelt forstyrrer ham. Dette viser sig f.eks. i mit undersøgelsesforløb med ham, hvor han gentagne gange reagerer med en voldsom vrede – nogle gange ledsaget af fysiske udfald mod mig. På trods af den kontrollerede og strukturerede testsituation, er det min vurdering, at E oplever testene i sig selv som uforudsigelige med hensyn til, hvilke krav de stiller til ham. Denne følelsesmæssige oplevelse aktiverer helt automatisk hans forsvar, som 'spænder ben' for hans gode kognitive forudsætninger og som sådan forhindrer ham i at få det optimale udbytte af dem.

Af både sagsakter og interviews med forældrene fremgår det, at E er født ind i en tid med manglende stabilitet – både med hensyn til forældrenes samliv samt H's psykiske tilstand. H beskriver selv, hvordan hun var følelsesmæssigt ustabil, og at hun i perioder havde vanskeligt ved at tilgode E's behov. (...)

Der er derfor baggrund for at antage, at H i perioder har været præget af følelsesmæssigt underskud og manglende initiativ, hvilket må antages at have haft en betydning for hendes evne til respons, engagement samt støtte til regulering af E's følelser. I interviewet med H giver hun endvidere selv udtryk for at have et begrænset overskud, hvilket har fået hende til at erkende, at hun ikke kan tage stabilt vare på sine børns behov.

Der er ingen tvivl om, at E er et elsket barn af begge sine forældre. Dette fremgår af deres fortællinger om ham og underbygges af deres ønske om, at han skal passes godt på. Endvidere ses det af sagsakterne, at H også har haft gode perioder, hvor hun har formået at holde struktur på sin og børnenes hverdag samt overskud til at varetage deres behov og tilbringe tid sammen med dem.

Samtidig er der dog grund til at antage, at kærligheden til ham ikke altid i praksis har været betingelsesløs, eftersom det i perioder med følelsesmæssigt underskud har været svært at rumme E's ytringer om egne behov samt stærke og vigtige følelser.

Erfaringer fra forskning vedrørende tilknytning og tidlig udvikling understreger betydningen af den tidlige mor/barnrelation. Det er på dette tidspunkt – i dynamikken mellem mor og barn, hvor følelsesmæssig afstemning og samstemning foregår – at grundlaget for barnets oplevelse af sig selv og egne muligheder skabes. Her skabes også forudsætningerne for,

at barnet udvikler evnen til i takt med sin udvikling at kunne regulere sig og skelne mellem, hvad der f.eks. kan deles med andre, og hvad der er privat.

Det er min vurdering, at E bærer præg af et usikkert tilknytningsmønster. Man kan formulere det på den måde, at han har lært, at livet sammen med andre ofte er uforudsigeligt og konfliktfyldt, og at voksne mennesker ikke altid er garanter for, at konflikter håndteres relevant og hensigtsmæssigt. Samtidig har han – godt hjulpet af sit intellekt – både erfaring for, og interesse i, at indgå i relationer med andre, især voksne. Det er min vurdering, at han under sine nuværende livsbetingelser er i færd med at samle erfaringer med gode relationer til voksne, som stiller sig til rådighed som garanter for tryghed, struktur og overskuelighed.

Såfremt E skal kunne udnytte sine kognitive potentialer og udvikle sig hensigtsmæssigt såvel intellektuelt, socialt og følelsesmæssigt, er det vigtigt at være opmærksom på at tilvejebringe de nødvendige forudsætninger for dette.

...

Med hensyn til videre behandling af E kan det ikke afvises, at han på et tidspunkt vil have gavn af et legeterapiforløb.

Jeg vil dog understrege, at det lige nu har første prioritet at finde en løsning på hans fremtidige bosition, eftersom det har afgørende betydning for hans videre udvikling, at der skabes betingelser for vedvarende stabilitet og tryghed i hans hverdag. Denne ro og stabilitet er endvidere en forudsætning for, at E kan profitere af et terapeutisk forløb.

Det er endvidere min vurdering, at en væsentlig del af den fremtidige behandling med fordel kan foregå i hans nære relationer, hvor han bor; eftersom det netop er i den relationelle dynamik, at vanskeligheder og konflikter udspiller sig og skal finde sine løsninger. Med til dette hører også, at E er interesseret i relationer – han søger de voksne både med hensyn til kontakt, støtte og viden.”

Derudover havde psykologen opstillet 10 anbefalinger vedrørende E.

Den 13. november 2012 skrev lederen af Nordstjernen en e-mail til en ny socialrådgiver i sagen. Han skrev bl.a.:

”Tak for telefonsnak tidligere i dag. Det er dejligt at der igen er kommet en rådgiver på sagen vedr. D og E.

...

Begyndende i maj 2012, har vi presset meget på for en afklaring i forhold til videreforanstaltning, idet det er stærkt uhensigtsmæssigt for børn at bo så længe på en akutinstitution.

3. juli orienteres vi om at drengene er besluttet videreanbragt på opholdssted, som det fremgår af denne mail:

Fra: (...)

Sendt: 3. juli 2012 12:50

...

Kære (...)

I forbindelse med at E og D skal flytte ud på opholdssted vil familieplejekonsulent og jeg gerne komme på besøg og høre nærmere om drengene. (...)

Med venlig hilsen (...)

Efter sommeren, er der igangsat psykologiske udredninger af drengene og vi er orienteret om at der i forlængelse heraf, skal foretages forældre- evneundersøgelse vedr. begge forældre. Vi forstår at myndighed må have prioriteret denne yderligere udredning af drengen højere end realisering af beslutningen der fremgår af mail pr. 3/7.

...

På dit ønske om en helt aktuel statusbeskrivelse for D og E, kan jeg oplyse at vores observationsrapport fortsat er dækkende i forhold til vores vurdering af børnenes behov. Eneste markante forhold jeg vil nævne, er at deres behov for videreanbringelse er endnu mere presserende end vi beskrev før sommeren. Vi har 25 % overbelægning på afdelingen og det er hårdt for D og E at være i en så stor børnegruppe, der tilmed er sammensat helt uden hensyn til enkelte børns behov. Der er mange opbrud i gruppedynamikken og nye magtstrukturer der skal testes, kombineret med at alle børnene er i et stadigt vakuum af uvished omkring deres situation."

Den 11. december 2012 lå den psykologiske erklæring vedrørende D færdig. I konklusionen stod følgende:

"D bærer præg af en forvirret og omskiftelig opvækst med uforudsigelige og svingende omsorgspersoner. Han fremstår som en dreng med en usikker/ambivalent tilknytning, hvorfor han har et helt basalt behov for at få mulighed for at knytte sig til en eller nogle få personer, hvilket forudsætter, at omsorgen i hverdagen varetages af få, gennemgående personer. En sikker tilknytning er afgørende for udviklingen af evnen til at danne nære relationer og knytte sig til andre, samt for at kunne slappe af sammen med andre. En sikker tilknytning er hermed af afgørende og grundlæggende betydning for en sund følelsesmæssig og social udvikling og dermed også for at kunne få et godt liv."

Derudover havde psykologen opstillet 8 punkter vedrørende D's behov.

Den 12. december 2012 traf Esbjerg Kommune afgørelse om, at drengene kunne komme på samvær hos moren fra den 24. til den 26. december 2012.

Den 23. januar 2013 skrev socialrådgiveren til Faglig Enhed, at D og E nu havde været på Nordstjernen i 1½ år, og han bad om et forslag til, hvor det ville være bedst at anbringe de to drenge. Rådgiveren skrev, at sagen hastede "en smule" i forhold til skoledelen, da drengene snarest skulle skrives ind på en skole, afhængig af hvor de skulle bo. Rådgiveren skrev desuden, at der var blevet snakket om, at opvækstmiljøet på vej X kunne være en mulighed, idet fire andre fra Nordstjernen ligeledes skulle flytte dertil. De to sidste pladser kunne således gives til D og E. En medarbejder fra Faglig Enhed skrev, at sagen ville blive sat på til visitation i den efterfølgende uge.

Den 14. marts 2013 blev der udarbejdet en handleplan vedrørende D. Af handleplanen fremgår, at der blev arbejdet på, at D og E blev videreanbragt på et socialpædagogisk opholdssted snarest muligt.

Der foreligger en statusrapport af 16. april 2013 vedrørende D. Det fremgår heraf bl.a., at D var tryk på Nordstjernen, og at han havde givet udtryk for, at såfremt han engang skulle flytte, ville han gerne have, at det blev til et sted som Nordstjernen, da pædagogerne der kunne passe på ham. Det er i statusrapporten bemærket, at D havde skiftet familierådgiver tre gange på den tid, hvor han havde boet på Nordstjernen.

Den 18. april 2013 underskrev moren en samtykkeerklæring vedrørende drengenes flytning til opvækstmiljøet på vej X.

Den 23. april 2013 var moren til partshøringsmøde vedrørende bl.a. samvær.

I starten af maj 2013 flyttede E og D ind i det nyoprettede opvækstmiljø (...).

Sagsfremstilling vedrørende F

F og hans storebror blev den 30. marts 2012 på grund af deres tiltagende og voldsomt udadreagerende adfærd anbragt på Nordstjernen til observation. F var på anbringelsestidspunktet 6 år gammel. F's anden storebror blev anbragt kort tid efter, idet han havde været på tur med sin skole. Formålet med anbringelsen var at opnå en afklaring af drengenes fremtidige behov for støtte og at skabe en stabil og struktureret hverdag for børnene, så de kunne passe deres skolegang og få udbytte af undervisningen.

Der blev den 16. april 2012 udarbejdet en fælles handleplan for de tre drenge. Af handleplanen fremgår ovennævnte formål med anbringelsen på Nordstjernen.

Den 26. april 2012 var der indskrivningsmøde på Nordstjernen vedrørende de tre brødres indflytning og reaktion herpå.

Af en skoleudtalelse af 1. juni 2012 vedrørende F fremgår bl.a.:

"I den periode F har været tilknyttet Nordstjernen, har vi oplevet, at han kommet udhvilet i skole, modsat hvad vi tidligere oplevede. Det betyder, at F er mere rolig i visse situationer. F kommer nu også i skole i rent tøj og sko, der passer ham.

Vi oplever, at der stadig er behov for støtte og guidning i leg og ved faglige opgaver. F har det stadig svært følelsesmæssigt og er meget udadreagerende i konfliktsituationer mellem børn og voksne, især når voksne stiller krav til ham.

Det sociale samvær med de øvrige børn er stadig svært for F, da han vil bestemme og sætte dagsorden for legen. (...)"

Nordstjernen udarbejdede en observationsrapport af 18. juni 2012 vedrørende F. Der står i sammenfatningen bl.a. følgende:

"F er en følsom dreng, der har brug for omsorgsfulde og trygge voksne, der professionelt kan arbejde med hans vrede og frustration.

F er en dreng som er nem at holde af. Han har mange ressourcer som han skal have ro til at videre udvikle.

Han er fagligt en intelligent dreng, derudover har han en stor ressource ved, at han har nemt ved at skabe kontakt til andre.

F er en dreng, der har store vanskeligheder på det sociale og følelsesmæssige område, og han udfordrer sine omgivelser dagligt. (...)

Det er vores opfattelse, at der pædagogisk skal være fokus på, at F blive set, hørt og respekteret for den han er, men at dette vil kræve mange års pædagogisk arbejde for at ændre de tillærte strategier og reaktionsformer han har opbygget.

Vores vurdering er, at F ikke skal undervises sammen med sin bror, men undervises med jævnaldrende i specialklasseregi. (...)

Vi ved at familiær tilknytning er vigtigt for et barn der anbringes, og hvor vigtigt det er, at fastholde og udvikle denne tilknytning, så der kan ske en indre udvikling med barnet.

Vi vurderer derfor, at det optimal for de tre brødre vil være, at man bibeholder en anbringelse, hvor de er sammen. For at ændre den aggressive og voldsomme adfærd hos de tre, vil det være vigtigt, at der arbejdes med deres indbyrdes relation. Arbejdet vil være vanskeligt, hvis de anbringes hver for sig, da man så vil have svært ved, at gå ind og arbejde på deres tidligere opbygget forsvar de har overfor hinanden og hermed også omverdenen.

Vi vurderer, at for at sikre at det pædagogiske arbejde i fremtiden er optimalt, vil vi anbefale, at de tre bliver psykologisk udredt."

Den 12. juli 2012 var der observationsmøde på Nordstjernen, hvor observationsrapporterne blev gennemgået. F's forældre gav samtykke til fortsat anbringelse på Nordstjernen og til udarbejdelse af psykologiske undersøgelser af de tre brødre.

Familierådgiveren anmodede den 17. juli 2012 en psykolog om at foretage de psykologiske undersøgelser.

Den 24. juli 2012 lå psykologundersøgelsen færdig. Vedrørende F står bl.a.:

"Samlede betragtninger

Der ses omfattende problemer med:

Problematiske svingende opmærksomhedsfunktioner, tilegnelse af ny, alvorlige hukommelsesproblemer samt strategiproblemer svarende til ret omfattende læringsproblemer.

...

Hans personstruktur viser alvorlige problemer rettet mod en tidlig skade samt en social skade, men der ses også at han har potentialer til at overkomme problemer i det rette læringsmiljø. Han er ikke præget af så voldelig ageren som de to andre brødre, men vender tingene indad. Der ses ikke en depressions personforstyrrelse.

F må ud fra dette betragtes som en person med psykiske og sociale problemer, men dog ikke behandlingskrævende.

Der kan udledes at han ligeledes har en udviklingsbetinget tidlig og social skade.

Der kan pædagogisk overvejes på:

- at skabe en række positive situationer med høj grad af støtte hvor der udvælges det vigtigste.
- at der trænes og fastholdes hukommelse.
- at der bør opstilles mindre belønningssystemer så han kan få synliggjort at han opnår succes.
- han skal se at andre faktisk kan lide ham for hvem han er!

Det må anses for nødvendigt med overvejelser rettet mod et familie projekt/familiepleje for at bearbejde de unormale tilknytningmønstre samt sociale mønstre som F styrer sin verden efter."

Der foreligger en udviklingsplan af 22. oktober 2012 for F. Af udviklingsplanen fremgår bl.a.:

"Udvikling og adfærd:

...

F virker til at få tryghed ved, at det er en velkendt personalegruppe, som kan rumme hans frustration, vrede og at han er ked af det. Han kan ofte slappe af, når han har en voksen for sig selv, hermed kan han guides i de sociale relationer med andre, og skærmes for mange indtryk, som han ellers ikke selv magter.

F fortæller, at han er glad for at bo på Nordstjernen. F har af personalet fået at vide, at han kan blive boende indtil der findes et godt sted til ham. Dette er han tilfreds med, personalet har dog måtte forvise ham om, at han ikke bliver placeret i et andet land, da han var bekymret for dette.

...

Skole og læring:

F går i 1. klasse på Z-skolen. Da F gik i 0. klasse blev han undervist i et begrænset omfang inde i klassen, og tilbydes i stedet eneundervisning. F er nu med i en normal klasse, men med støtte.

...

Familieforhold:

F taler om sine forældre, men giver ikke udtryk for, at han savner dem. Han glæder sig, når han skal hjem på weekend.

...

Brødrene er flyttet fra Nordstjernen, således problematikken omkring konflikter de tre imellem pt. ikke er eksisterende.

...

Pædagogiske metoder:

...

Gennem spejling, undersøgelse samt tilbyde alternative handlemuligheder, oparbejder vi en relation til F, der kan være grundlag for udvikling og forbedring af hans trivsel og tilknytning.

(...) F's tilbagekomst til Nordstjernen har påvirket mange af de andre børn. Da F boede her sidst med sine brødre var der meget vold og mange trusler, hvilket havde en negativ påvirkning på de andre børn, da de blev rigtig bange og utrygge. Vi har snakket med børnene om at give F en ny chance – det er gået rigtig fint, og børnene har taget godt imod ham."

Den 13. november 2012 sendte en ansat på Z-skolen en e-mail til rådgiveren i sagen om, at skolen på baggrund af flere episoder og deraf følgende forældrehenvendelser ville prøve at etablere hjemmeundervisning af F på Nordstjernen.

I en status af 10. december 2012 fra Nordstjernen står bl.a.:

"F's problemstillinger og behov for massiv støtte, er stadig de samme som beskrevet i observationsrapporten, samt i psykolograpporten hvor der redegøres for at en omfattende hjælp er nødvendig.

...

Efter F's brødre er flyttet, har vi oplevet at han er mere afdæmpet. Han er ikke voldelig i samme grad, men når der stilles for høje krav til ham, kommer den voldelige adfærd frem.

Vi giver F faste rammer og en genkendelig struktur, (så godt som dette er muligt på en akutinstitution). F har det svært når der kommer nye børn eller nye vikarer på arbejde, han kører op og skaber konflikter med de andre børn.

Som udgangspunkt er vores struktur, faste rammer og forudsigelige hverdag med til at skabe trivsel for F, hvorfor vi oplever mindre udadrettede adfærd fra F.

I skolen er F ofte fraværende fra timer, han løber simpelthen væk og vil ikke deltage i undervisningen. F har lige modtaget hjemmeundervisning i 14 dage pga. voldelig adfærd overfor andre børn på skolen. I sidste uge startede han igen i klassen, men allerede torsdag havde hans adfærd igen været så uacceptabel og han blev hjemsendt. I en periode vil han nu modtage eneundervisning på skolen 10 timer ugentligt, fordelt på 4 dage. (...)"

Ligeledes den 10. december 2012 lå den børnefaglige undersøgelse vedrørende F færdig. I den faglige vurdering står bl.a. følgende:

"F er frivilligt anbragt udenfor hjemmet, og har profiteret af sit ophold på døgninstitutionen Nordstjernen.

F har alvorlige vanskeligheder, på det følelsesmæssige og på det sociale område, men vurderes ikke som behandlingskrævende, men som havende en udviklingsbettinget tidlig og social skade. Det vil kræve mangeårig pædagogisk døgnbehandling at støtte F til at opnå et normalt voksenliv.

Med baggrund i dette er det vurderet, at F skal forblive døgnanbragt og ikke kan hjemgives til forældrene, men at der er behov for at hans ophold på akutinstitutionen erstattes af et permanent opholdssted/familie-pleje."

Det fremgår af den børnefaglige undersøgelse, at F's brødre efter få måneder blev flyttet til en anden døgninstitution på grund af deres "ekstremt voldelige" adfærd.

Der var den 6. februar 2013 opfølgingsmøde vedrørende F på Nordstjernen.

Det fremgår af referatet, at F -- efter at hans brødre var flyttet -- havde udviklet sig meget i den tid, han havde været på Nordstjernen. F var ikke længere så udadreagerende, og han var blevet god til at tage voksenkontakt.

F blev beskrevet som en bange dreng, især når der skete nye ting, eller der var nye voksne på afdelingen. F var på vagt over for nye voksne og forsøgte at finde ud af, hvor han havde vedkommende henne. Yderligere er det nævnt, at F havde det svært, når der var mange børn.

Om fremtiden stod der, at F skulle flytte til et opvækstmiljø i bydel Æ, og at hans behov for professionel støtte i døgnregi ikke skulle undervurderes, selv om F viste positiv fremgang.

Den 7. februar 2013 blev der udarbejdet en handleplan for F.